

Die armenischen apokryphen Apostelakten.

Herausgegeben

von

Prof. P. Vetter

II. Die Akten der Apostel Petrus und Paulus.

(Schluss).

XXXVI. Յայնժամ մտեալ Սիմոն առ Վերոն ասէ ցնա-
ւոր, թագաւոր. եթէ ոչ զարս զայսոսիկ հալածեսցես աս-
տուստ, ոչ կարէ կալ թագաւորութիւնդ քո :

XXXVII. Յայնժամ Վերոն լցեալ ցասմամբ հրամայեաց
փութով զնոսա առ ինքն ածել, և 'ի միւսում աւուրն մտեալ ⁵
առ Վերոն Պետրոս և Պաւղոս, Քրիստոսի առաքեալքն, Սի-
մոն ասաց. Սոքա են աշակերտք Վազովրեցւոյն, զորմէ ասա-
ցին ոչ բարիոք գոլ ժողովուրդք Հրէիցն. Վերոն ասաց. Ո՞վ
է Վազովրեցին. Սիմոն ասաց. քաղաք մի է 'ի հրէաստանի, որ

XXXVI. ¹ Սիմոնի AB.— ասէ A; praem. և AB.— ² զի եթէ E;
զարսս CE.— հալածես B.

XXXVII. ⁴ Վերոնի CE (E լցեալ Վեր.).— ցասմամբ: հո-
գւովք CE.— ⁵ փութով om. AB (C զնա փութով).— մտեալ— առա-
քեալքն: մտեալ Պ. և Պ., Քրի (add. A սուրբ) առաքեալքն առաջի
Վերոնի AB; մտ. առ Վ. Պ. և Պ., Քրի սուրբ առ. E; նստեալ
առ Վ. Պ. և Պ., Քրի առ. C.— ⁷ Վազովրեցւոյն B.— ⁸ ոչ (բար.) C;
om. ABE; գոլ om. C.— ժողովուրդն B.— Հրէից AB.— և ո՞վ AB.
— ⁹ Վազաւրացին B.— քաղաք— հրէաստանի: ita AB; է 'ի քա-
ղաքի հրէաստանի E; 'ի քաղաքէ հրէաստանէ C.

XXXVI. Τότε εἰσελθὼν ὁ Σίμων πρὸς Νέρωνα λέγει αὐτῷ·
 "Ἀκουσον, βασιλεῦ· εἰ μὴ τοὺς ἄνδρας τούτους ἐκδιώξεις ἐντεῦ-
 θεν, οὐ δύναται ¹ στῆναι ἡ βασιλεία σου.

XXXVII. Τότε ὁ Νέρων πλησθεὶς μερίμνης ἐκέλευσεν σπου-
⁵ δαίως αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἀγαγεῖν. καὶ τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ εἰσελθόν-
 των πρὸς Νέρωνα Πέτρου καὶ Παύλου, τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀπο-
 στόλων ¹, ὁ Σίμων εἶπεν· Οὗτοί εἰσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ Ναζαρηνοῦ,
 ὃν εἶπον οὐ πᾶν καλῶς ἔχειν ὁ λαὸς ² τῶν Ἰουδαίων.
 Νέρων εἶπεν· Τίς ἐστὶν ὁ Ναζαρηνός; Σίμων εἶπεν· Ἔστιν πόλις

XXXVI. ¹ δύναται BCDE.

XXXVII. ¹ « und am folgenden Tage traten ein zu Neron Petrus und Paulus, Christi Apostel ». — ² « von dem die Versammlungen (= ὁ λαός) der Juden aus-
 sagten nicht gutes Verhalten ». So lautet der Sinn nach C, in ABE aber fehlt
 die Negation, so dass zu übersetzen wäre: « von dem... aussagten gutes Ver-
 halten ». Auch hier möchten wir vermuten dass Arm bloss eine Verlegenheits-
 übersetzung bietet, und nicht etwa einen von dem Texte der griechischen Hand-
 schriften abweichenden Wortlaut vor sich hatte.

հանապազ հակառակ ձեր եղև, Նազարեթ կոչեմք, անդուստ
վարդապետն դոցա եղեալ է :

XXXVIII. Յայնժամ Պետրոս առ Սիմոն ասաց. Աքան-
չանամ, եթէ որով ամօթով դու առաջի թագաւորիդ շաղփաղ-
փես և համարիս, եթէ 'ի ձեռն քո մոզեկան արուեստիդ Քրիս- 5
տոսի յաղթեսցես աշակերտացն :

XXXIX. Ներոն ասաց. Եթէ ո՞վ է Քրիստոսն. Պետրոս
ասաց. Եթէ կամիս զիտել, ով է Քրիստոսն, ով թագաւոր, և
զգործեալն 'ի Հրէիցն, առ զզիրս Պոնտացւոյ Պիղատոսի առ.
Աղաւդիոս առաքեալ 'ի Հրէաստանէ, և այսպէս զիտացես զա- 10
մենայն. իսկ Ներոն հրամայեաց բերել զնա և առաջի իւր
ընթեռնուլ, որ ունէր այսպէս :

XL. Պոնտոս Պիղատոս Աղաւդիայ խնդալ. Պժնդակ իրք
պատահեալ, զորս զնոսին ես պատմեմ քեզ. Հրէայք յաղաղս
նախանձու իւրեանց և իւրեանց դժնեայ դատաստանաւն չարչա- 15

¹ ձեր ABC; ձեզ E. — կոչեմք BCE; կոչի A. — In B lacuna
extat a անդ... usque սքանչանամ. — ² սոցա E.

XXXVIII. ³ Եսաց A; ասէ CE (C ասէ ցՍիմոն). — ⁴ եթէ om. CE.
— ⁵ քո մոզ. ար. AB; մոզ. արուեստի քո C; մոզ. քո արուեստի E.
— ⁶ Քրի յաղթ. աշակ. B; յաղթեսց. Քրի աշակերտացս A;
յաղթես աշ. Քրի C; յաղթեսց. աշ. Քրի E.

XXXIX. ⁷ եթէ om. CE. — Քրիստոս E. — ⁹ առ 'ի Հր. CE.
զգիրն C. — ¹⁰ Աղաւդեոս A. — զիտիցես B. — զամենայն C.
— ¹² այսպէս : praem. օրինակ C.

XL. ¹³ Աղաւդիա ABC; Աղաւդեայ E; add. կայսեր B. — դժնեա
իրս A. — ¹⁴ պատահեալք B; պատմեալք E. — զոր BCE. — պատմ.
քեզ ACE; յայտնեմ ձեզ B.

τις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ³, ἥτις ὑμῖν ἀεὶ ἐναντία γέγονεν, Ναζαρέτ λέγομεν⁴. ἐξ αὐτῆς ὁ διδάσκαλος τούτων γέγονεν.

XXXVIII. Τότε ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Σίμωνα ἔφη· Θαυμάζω, ποίῳ χρώματι σεαυτὸν¹ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καταλαζονεύεις
5 καὶ ὑπολαμβάνεις, ὅτι διὰ τῆς μαγικῆς σου τέχνης τοὺς τοῦ Χριστοῦ ὑπερνικήσεις μαθητάς.

XXXIX. Νέρων εἶπεν ὅτι Τίς ἐστὶν ὁ Χριστός; Πέτρος εἶπεν· Εἰ θέλεις γνῶναι, τίς ἐστὶν ὁ Χριστός, βασιλεῦ, καὶ τὰ πραχθέντα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ¹, λάβε τὰ γράμματα Ποντίου Πιλάτου
10 τὰ πρὸς Κλαύδιον πεμφθέντα ἐκ τῆς Ἰουδαίας, καὶ οὕτως γνῶσει² πάντα. Ὁ δὲ Νέρων ἐκέλευσεν αὐτὰ ἐνεχθῆναι καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ³ ἀναγνωσθῆναι. ἃ περιεῖχεν οὕτως.

XL. Πόντιος¹ Πιλάτος Κλαυδίῳ χαίρειν. Δεινὰ συνέβη², ἃ περ αὐτὰ ἐγὼ γνωρίζω σοι³. οἱ⁴ Ἰουδαῖοι διὰ φόβον
15 ἐαυτῶν τε καὶ⁵ τῇ δεινῇ ἰδίᾳ κρίσει ἐτιμωρή-

³ « eine Stadt ist in Judaea ». So AB. Die Varianten, welche C und E bieten (E « er ist in einer jüdischen Stadt », C « aus einer jüdischen Stadt »), sind offenbar Correcturen, veranlasst durch das Missverständniss, als ob Simon nach dem im Archetypus vorliegenden und in AB überlieferten Wortlaute antwortete: « er (nämlich der Nazarener) ist eine Stadt in Judaea ». — ⁴ « Nazareth heissen wir (sie) ». Man könnte daran denken, dass das schliessende η von λεγομένη mit dem anfangenden ε von ἐξ zu Einem Laute verlesen worden sei. Diese Annahme ist aber ausgeschlossen, weil Arm sonst, wie die Transcription einzelner Eigennamen zeigt, η regelmässig als i ausspricht.

XXXVIII. ¹ σεαυτὸν I.

XXXIX. ¹ om. περὶ τοῦ Χριστοῦ CG. — ² γνῶσει BGILP. — ³ αὐτοῦ (αὐτοῦ ?) CGP.

XL. ¹ Arm: Pontos. — ² « Schreckliche Dinge sind vorgefallen ». Ich habe für *դժնդալ* im griechischen Texte δεινὰ eingesetzt, weil unmittelbar nachher Arm δεινός (δεινάς κρίσειςιν) mit *դժնդալ* gibt, ebenso später § 78 durch *դժնդալ*. — ³ « welche eben ich dir berichte ». Die griechischen Handschriften haben theils ἐγύμνωσα, theils ἐγύμνωσα, beides offenbar verderbt. Ich vermute auf Grund von Arm γνωρίζω oder auch ἐγνώρισα. Diese Conjectur wird durch die lateinische Version gestützt, welche « probavi » überträgt, denn γνωρίζειν vereinigt in der Tat in sich die beiden Bedeutungen « kundtun » und « prüfen ». — ⁴ om. γάρ CD.

րեցին զնա ընդ վայր. վասն որոյ պատուէր ունէին հարքն նոցա, եթէ առաքէ առ նոսա Մատուած զսուրբն իւր յերկնից, որ և թագաւոր նոցա կոչեցի, զսա խոստացեալ 'ի ձեռն կուսի յերկիրն առաքել. սա ապա յիմում դատաւորութեան եկն 'ի շրէաստան:

XLI. Եւ տեսեալք զնա զկոյրս լուսաւորելով, զբորոտս մա- 5
քրելով, զանդամալոյծս բժշկելով, զգլխս 'ի մարդկանէ հալածեալ, զմեռեալս յարուցեալ, հոլմնց սաստեալ, 'ի վերայ ծովու ալեաց գնացեալ, բազում և այլ ինչ արարեալ, որպէս զեամենայն ժողովրդեան շրէից որդի ասել զնա Մատուծոյ. և նախանձու քահանայապետքն ընդդէմ նորա շարժեալք կալան 10
և ինձ զնա մասնեցին. և այլ ընդ այլոյ ստեալ ասէին զգա մոլորեցուցիչ և ընդդէմ օրինաց նմա գործեալ:

¹⁴ շրէայքն C. — ¹⁵ և իւր. — դատաստ.: ita BE (դատանաւ E); om. իւրեանց A; դէն. դատ. իւր. (om. և) C. — չարչար.: դատեցան A. — ¹ հարքն նոց: հրէայքն A. — ² առաքեսցէ E. — իւր om. B. — ³ կոչեցի C; կոչեսցի E; կոչի AB; — խոստովանել C. — յերկիրն առ. ABC (C յերկիր); առաք. յերկիր E. — ⁴ դատութեան A.

XLI. ⁵ լուսաւորելով AB; լուսաւորել C; լուսաւորեալք E. — մաքրել E; սրբել C. — ⁶ զանդամալոյծս ACE; զանդամալուծսն B. — բժշկելով A; բժշկել CE; բժշկեալս B. — զգլխս — հալած. om. A; առ. 'ի մարդկ. CE. — հալածեալս B. — ⁷ յարուցեալս AB. — սաստել E. — ալեաց ծովու CE. — ⁸ բազում: praem. և E. — ⁹ ժողովրդեանն CE. — շրէից om. C. — որդի զնա ասացեալ Մ C. — ¹⁰ ընդդէմ om. A. — կալան զնա և ինձ մասն. C. ¹¹ — և (այլ) om. C. — ստեալ: ուսեալք C. — ¹² մոլոր. զնա CE. — օրինացն E. — նմա: նոցա A; om. C. — գործել CE; դարձեալ A.

σαντο αὐτόν⁶ ἀμέλει⁷, de quo ἐπαγγέλιαν εἶχον οἱ πατέρες αὐτῶν, ὅτι πέμπει⁸ αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν ἅγιον αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ, ὅστις καὶ⁹ βασιλεὺς αὐτῶν λεχθείη, τοῦτον ἐπαγγειλάμενος¹⁰ διὰ παρθένου ἐπὶ τὴν γῆν ἀποστεῖλαι. οὗτος τοίνυν⁵ ἐμοῦ ἡγεμονεύοντος ἦλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

XLI. Καὶ ἰδόντες¹ αὐτὸν τοὺς τυφλοὺς φωταγωγοῦντα, τοὺς λεπροὺς καθαρίζοντα, τοὺς παραλυτικούς θεραπεύοντα, τοὺς δαίμονας ἀπὸ τῶν² ἀνθρώπων φυγαδεύοντα, τοὺς νεκροὺς ἐγείροντα, ἀνέμοις ἐπιτιμῶντα, ἐπὶ κυμάτων θαλάσσης¹⁰ πεζεύοντα, καὶ πολλὰ ἕτερα³ ποιοῦντα, ὥστε πάντα τὸν τῶν Ἰουδαίων λαὸν υἱὸν αὐτοῦ τοῦ θεοῦ λέγειν⁴. καὶ⁵ φθόνῳ οἱ ἀρχιερεῖς κατ' αὐτοῦ κινούμενοι ἐκράτησαν καὶ ἐμοὶ αὐτὸν παρέδωκαν, καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλου⁶ καταψευσάμενοι ἔλεγον πλάνον⁷ αὐτὸν εἶναι καὶ ἐναντία τοῦ νόμου αὐτὸν⁸ πράττειν.

⁵ om. τοὺς μετέπειτα. — ⁶ « Die Iuden haben wegen ihres Neides und durch ihr schreckliches Gericht ihn gepeinigt grundlos ». — ⁷ *ῥῶτ ἡμῶν* « grundlos, planlos » soll ἀμέλει wiedergeben, das Arm (im Gegensatz zu Lipsius, übrigens wohl mit Recht) zum Vorangehenden gezogen hat. — ⁸ πέμπει, vgl. ἐμπη O. — ⁹ « der auch ihr könig genannt werden solle ». Vielleicht sollte *ἐκείνῳ* wiedergeben. — ¹⁰ « diesen verheissend, dass er ihn durch eine Jungfrau vom Himmel senden werde ».

XLI. ¹ καὶ ἰδόντες G. — ² oder ἀπὸ ἀνθρώπων (om. τῶν GLQ). — ³ om. θαυμάσια. — ⁴ λέγειν DP. — ⁵ καὶ φθόνῳ D. — ⁶ ἄλλου I. — ⁷ πλάνου ABCDGILOPQ. — ⁸ αὐτόν ABCDEIOPQ.

XLII. Եւ հաւատացեալ այսոցիկ այսպէս լինել տանջեալ
 զնա մասնեցի կամաց նոցա. որոց խաչեալ զնա և թաղեալ պա-
 հապանս կացուցին 'ի վերայ նորա. իսկ զօրականացն իմոց պա-
 հելով զնա և նա յերրորդ աւուր յարեաւ. այլ այնքան բորբո-
 քեցաւ չարութիւնն շրէից, որպէս զի տալ արծաթ զօրակա- 5
 նացն ասելով. Եսասջիք, եթէ աշակերաք նորա զմարմին նորա
 գողացան. այլ նոքա առեալ զարծաթն լռել զեղեալն ոչ կա-
 րացին, քանզի և նոքա յարուցեալ վկայեցին տեսեալ զնա. զայ-
 սոսիկ վասն այսորիկ ծանուցի, զի մի՛ այլ ոք այլապէս ստիցէ,
 և կարծիցես հաւատալ շրէից ստաբանութեանց :

10

XLIII. Ընթերցելոյ ապա թղթոյն ասաց Ներոն. Եսա՛,
 Պետրէ, ափսոսեալ այս ամենայն վասն այսորիկ գործեցաւ. և Պետ-
 րոս ասաց. Եյսպէս է ճշմարտապէս, ով թագաւոր, այլ Սի-
 մոնէս այս լի ստութեամբ և խաբէութեամբ գոյ, որ կարծէ զինքն

XLII. ¹ հաւատացեալ ACE ; կարծեցի B. — տանջել C. — ³ կա-
 ցուցեալ E. — զօրակացն E. — ⁴ պահել B. — և նա om. CE.
 — յարեաւ : յարուցեալ CE. — այլ — շրէից : ita ABE (E չա-
 րութիւնն շրէիցն) ; այլ քանզի բորբոքեցան 'ի չարութիւն
 շրէայքն C. — ⁵ տալ արծաթ : տալ պատերազմ C. — ⁶ եթէ
 om. CE. — գող. զմարմին. նր E. — ⁸ յարուց. — զնա BE ; վկայե-
 ցին յարուցեալ տեսին զնա A ; յարուցեալ տեսին և վկայեցին
 տեսեալ զնա C. — ⁹ այնորիկ E. — այլ om. C. — ստիցէ : ասիցէ C.
 — ¹⁰ կարծ. — ստաբան. : կարծ. 'ի ձեռն շրէից ստաբանութեանց C.

XLIII. ¹¹ Ընթ. թղթ. ապա C. — ¹² այնորիկ C ; այսոցիկ E.
 — գործեցան C. — ¹³ ով om. CE. — ¹⁴ լի է (om. գոյ) C. — և խաբ.
 գոյ. om. A. — որ om. B. — կարծէր B.

XLII. Ἐγὼ¹ πιστεύσας ταῦτα οὕτως ἔχειν μεμαστιγωμένον
 παρέδωκα αὐτόν τῇ βουλῇ αὐτῶν· οἱ δὲ σταυρώσαντες² αὐτόν
 καὶ θάψαντες φύλακας κατέστησαν ἐπ' αὐτόν. αὐτὸς δὲ τῶν
 στρατιωτῶν μου φυλαττόντων αὐτόν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη.
 5 ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἐξεκαύθη ἡ τῶν Ἰουδαίων πονηρία, ὥστε δοῦναι
 ἀργύριον τοῖς στρατιώταις λέγοντες· Εἴπατε, ὅτι οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔκλεψαν, ἀλλὰ αὐτοὶ λαβόντες τὸ ἄρ-
 φύριον σιωπῆσαι τὸ γεγονός οὐκ ἠδυνήθησαν· κάκεινοι γὰρ ἀνα-
 στάντα μεμαρτυρήκασιν αὐτόν³ ἑωρακέναι⁴. ταῦτα διὰ τοῦτο
 10 ἀνήγαγον⁵, ἵνα μή τις ἄλλος ἄλλως ψεύσῃται, καὶ ὑπολάβ-
 βῃς πιστεῦσαι ταῖς τῶν Ἰουδαίων ψευδολογίαις.

XLIII. Ἀναγνωσθείσης τοίνυν (οὖν)¹ τῆς ἐπιστολῆς εἶπεν ὁ
 Νέρων· Εἰπέ, Πέτρε, οὕτως ταῦτα³ πάντα δι' αὐτοῦ ἐπράχθη;
 καὶ⁴ ὁ Πέτρος εἶπεν· Οὕτως ἔστιν ἀληθὺς, βασιλεῦ. ὁ δὲ⁵
 15 Σίμων οὗτος πλήρης ψεύδους καὶ ἀπάτης ὑπάρχει, ὃ δοκεῖ⁶

XLII. ¹ om. δὲ CDE. — ² σταυρώσαντες IO. — ³ αὐτόν I. — ⁴ om. καὶ παρὰ Ἰου-
 δαίων ἀργύρια εἰληρῆναι I. — ⁵ «davan habe ich dich desshalb in Kenntniss gesetzt.»
 om. τῷ κράτει σου CDEIQ.

XLIII. ¹ τοίνυν P (οὖν L). — ² om. μοι. — ³ ταῦτα CLP. — ⁴ καὶ ὁ II. P. — ⁵ ὁ
 δὲ Σ. CIPQ. — ⁶ δοκεῖ BCGIOP.

լինել աստուած. իսկ 'ի տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի է ամենայն ստուգութիւն յաղթութեան, վասն մարդկան փրկութեան հաճեցաւ 'ի ձեռն աստուածային իւրոյ անօրէնութեանն ընդ մարդկան շրջել :

XLIV. Սիմոն ասաց. Ոչ համբերեցից քեզ 'ի վերայ բազմացդ ⁵ այդոցիկ, այլ հրաման տաց հրեշտակաց իմոց, զի եկեալ զվրէժս ինդրեսցեն զիմ 'ի քէն. Պետրոս ասաց. Ոչ երկնչիմ 'ի դիւական հրեշտակաց քոց, այլ նոքա մանաւանդ յինէն երկիցեն զօրութեամբ տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի :

XLV. Ներոն ասաց. Ոչ երկնչիս 'ի Սիմոնէ, Պետրէ, ¹⁰ և որ 'ի դմա աստուածային իրողութեանցն հաստատելոց. Պետրոս ասաց. Թաղաւոր, եթէ 'ի դմա է աստուածութիւն, որ քննէ զխորս սրտի, այժմ ապա ասացէ ինձ Սիմոն, զինչ խորհիմ ես, կամ որպիսիք անկան 'ի խորհուրդս իմ, առ 'ի սուտ ցուցանել զգա առ այնոսիկ զորս ապականեացն, զի մի՛ յանդգնեսցի ստել, ¹⁵

¹ 'ի տեառնն E (om. 'ի ABC). — մերոյ : իմոյ C ; իմում E. — է om. AC. — ³ իւրոյ om. E. — անօրէնութեան E ; անտեսութեանն C.

XLIV. ⁵ համբերեմ AB. — բազմաց այսոցիկ C. — ⁶ հրամայեցից CE. — որպէս զի CE. — եկեալք E. — վրէժ E. — ⁷ ինդրեսցեն զվրէժս իմ 'ի քէն C. — ⁸ քոց հրեշտ. CE. — այլ om. CE.

XLV. ¹⁰ և որ — հաստատելոց om. B. — ¹¹ դմա : add. է A. — իրողութեանցն CE ; իրողութիւն A. — հաստատելոց E ; հաստատեալ AC (C add. իցէ). — ¹² աստուածութի : ւծային իրողութիւն A. — ¹³ զի. սրտի E ; զխորս սրտից B ; զխորհուրդս սրտից A ; զսիրտս C. — Սիմ : ինձ C. — զինչ : praem. թէ E ; եթէ C. — ¹⁴ կամ որպ. AB ; և կամ որպ. E ; և որպ. C. — ցուցանելոյ A. — ¹⁵ առ om. A. — և (զի) A.

ἑαυτὸν εἶναι θεόν⁷, ἐν δὲ τῷ κυρίῳ ἡμῶν⁸ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐστὶν
 πᾶσα ἡ ἀκρίβεια τῆς νίκης⁹. διὰ¹⁰ τὴν τῶν ἀνθρώπων
 σωτηρίαν ἡδύκχησεν διὰ τῆς θείας αὐτοῦ οἰκονομίας τοῖς ἀνθρώ-
 ποις συναναστραφῆναι.

⁵ XLIV. Σίμων εἶπεν· Οὐκ ἀνέξομαί σου ἐπὶ πολλὰ ταῦτα,
 ἀλλὰ¹ προστάξω τοῖς ἀγγέλοις μου, ὅπως ἐλθόντες ἐκδικήσω-
 σίν με ἀπὸ σοῦ. Πέτρος εἶπεν· Οὐ φοβοῦμαι τοὺς δαιμονικούς σου
 ἀγγέλους². ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον ἐμὲ φοβηθήσονται ἐν τῇ δυνάμει
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁰ XLV. Νέρων εἶπεν· Οὐ φοβῇ τὸν Σίμωνα, Πέτρε, καὶ τὰ
 ἐν αὐτῷ θεῖα πράγματα βεβαιωθέντα; Πέτρος
 εἶπεν· Βασιλεῦ, εἰ ἐν ἐκείνῳ ἐστὶν ἡ θεότης, ὅς τὰ ἄδηλα
 ἐρευνᾷ τῆς καρδίας, νῦν οὖν εἰπάτω μοι ὁ Σίμων¹, τί διαλογί-
 ζομαι ἐγώ, ἥ ποῖα ἔπαισεν εἰς τὸν διαλογισμὸν μου, εἰς
¹⁵ τὸ ψεύστην ἐμφανίζειν τοῦτον iis, quos corrumpit, ἵνα

⁷ ἑαυτὸν εἶναι θεόν PQ; om. ὅπερ οὐκ ἔστιν Q. — ⁸ ἡμῶν BL. — ⁹ «alle Gewissheit des Sieges». Arm dürfte wohl das Ursprüngliche bezeugen und die Lesart ἡ ἄκρα νίκη als eine Verderbnis aus ἡ ἀκρίβεια τῆς νίκης erweisen. — ¹⁰ om. ὅς.

XLIV. ¹ om. ἄρτι. — ² τοὺς δαιμονικούς σου ἀγγέλους P.

XLV. ¹ ὁ Σίμων ABGPQ.

թէ զինչ խորհիմ ես. Վերոջն ասաց. Մատուցեալ այսր ասա՝
ինձ, եթէ զինչ խորհիս. և Պետրոս մատուցեալ յառաջ մօտ
եկաց առ Վերոջն և ասէ. Հրամայեա՛ բերել հաց զարեղէն և
զաղանի տալ ինձ. իսկ իբրև հրամայեաց բերել և զաղանի տալ
ցՊետրոս, ասաց Պետրոս. Եսասցէ Սիմոն այժմ զինչ խորհե- 5
ցեալ և ասացեալ և եղեալ :

[XLVI] XLVII. Սիմոն ասաց. Օայս զիտեա՛, թաղաւոր, եթէ
զխորհուրդս մարդկան ոչ ոք զիտէ, բայց միայն Եստուած. Պե-
տրոս ասաց. Պու ապա, որ ասես զքեզ լինել որդի Եստուծոյ,
ասա՛ այժմ, զինչ խորհեցայց, և զինչ այժմ արարի զգաղանին, 10
յայտնեա՛. և էր Պետրոս օրհնեալ զառեալ զարեղէն հացն, և
բեկեալ աջոյն և ահեկաւն ՚ի ձեռս իւր ունէր :

XLVIII. Յայնժամ Սիմոն ոչ կարացեալ ասել զառաքելոյն
զաղանիս ասէ. Ելցեն շունք մեծամեծք և զիմեսցեն ՚ի Պետրոս.

¹ խորհիցիմ C. — ես om. E. — ² եթէ : թէ CE. — խորհիցիս C.
— մատուցեալ : երթեալ CE. — մօտ : մերձ CE. — ³ առ Վ. : Վե-
րոյննի CE. — ⁴ ինձ : ցիս CE. — բերել զաղանի և տալ C. — ⁵ ա-
սաց Պ. : CE ; ասէ Պ. A ; Պ. ասաց B. — խորհեցեալ A ; խոր-
հեցեալք B ; խորհեցեալքն CE. — ⁶ և ասացեալ A ; և ասացեալք B ;
զինչ ասացեալքն E ; և զինչ ասացեալքն C. — և եղեալ A ; և
եղեալք B ; և եղեալքն CE.

XLVII. ⁷ եթէ : թէ CE. — ⁸ մի Եստուածն C. — ⁹ որ : որպէս C.
— ¹⁰ այժմ : add. ապա AB. — խորհեցայ CE. — արարի այժմ C.
— ¹¹ և էր — օրհն. : Պետրոս էր յօրհնել E. — օրհնեալ : յօր-
հնել BE. — զգաղանին զառեալ հացն B. — ¹² ՚ի ձ. — ունէր ita E ;
ունէր ՚ի ձեռս իւր C ; ՚ի ձեռին իւրում ունէր AB.

XLVIII. ¹³ կարացեալ CE ; կարաց AB. — ¹⁴ զաղանին և ասէ C.
— ասէ : add. Սիմոն AB.

μὴ τολμήσῃ ψεύσασθαι, τί διαλογίζομαι ἐγώ. Νέρων εἶπεν· Προσελθὼν ὧδε εἶπέ μοι, τί διαλογίζῃ. καὶ Πέτρος προσελθὼν ἔγγιστα τοῦ Νέρωνος ² λέγει ³. Κέλευσον ἐνεχθῆναι ἄρτον κρίθινον καὶ λάθρα δοθῆναι μοι. ὡς δὲ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι καὶ λάθρα τῷ ⁵ Πέτρῳ δοθῆναι, εἶπεν ὁ Πέτρος ⁴. Εἰπάτω Σίμων νῦν, τί τὸ δια-
λογισθὲν καὶ ⁵ τὸ λεχθὲν καὶ ⁶ τὸ γεγονός.

[XLVI] * XLVII. Σίμων εἶπεν· Τοῦτο γίνωσκε, βασιλεῦ, ὅτι τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. Πέτρος εἶπεν· Σὺ οὖν ὁ λέγων σε αὐτόν ¹ εἶναι υἱὸν θεοῦ, εἶπέ ¹⁰ ἄρτι, τί ἐνθυμοῦμαι, καὶ τί ἄρτι πεποίηκα ἐν τῷ κρυπτῷ, σαφῆνισον. Καὶ ἦν ὁ Πέτρος εὐλογήσας, ὃν εἰλήφει κρίθινον ἄρ-
τον, καὶ κλάσας δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ² κα-
τεῖχεν ³.

XLVIII. Τότε ὁ Σίμων μὴ δυνηθεὶς εἰπεῖν τὸ τοῦ ἀποστό-
¹⁵ λου ἀπόρρητον λέγει· ¹ Ἐξελθέτωσαν κύνες μέγιστοι καὶ

² προσελθὼν ἔγγιστα τοῦ Νέρωνος P. — ³ λέγει BG. — ⁴ ὡς δὲ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι (ἀχθῆναι?) καὶ λάθρα τῷ Πέτρῳ δοθῆναι, εἶπεν ὁ Πέτρος CE. — ⁵ καὶ I. — ⁶ καὶ P.

XLVII. ¹ σεαυτὸν C. — ² ἐν ταῖς χερσὶν CP; add. αὐτοῦ C. — ³ κατεῖχεν P.

XLVIII. ¹ λέγει : om. ἐβόησεν.

* Die 5. § XLVI. LXII-LXVI fehlen, nämlich gegenüber von dem (durch Tischendorf bevorzugten) Texte des Cod. Marcianus.

խի **Պետրոս տարածեաց զձեռն իւր յաղօթս և եցոյց շանցն**
զհացն, զոր օրհնեաց. զոր տեսեալ շանցն ոչ ևս երևեցան. յայն-
 ժամ **Պետրոս ասէ ց'Ներոնն.** **Ահա, թագաւոր, ցուցի քեզ մոգ**
և խաբերայ զՍիմոն լինել, ոչ բանիւք, այլ զործովք. քանզի
 ոչ **հրեշտակս ունէր ընդդէմ իմ առաքել, զոր էաճն, որպէս** 5
զի ցուցցէ զինքն զուր աստուած, աստուածայինս ոչ ունելով
հրեշտակս, այլ շնական դէս:

XLIX. **Յայնժամ 'Ներոնն առ Սիմոնն ասաց. Օհ¹ է, Սի-**
մոնն, կարծեմ, պարտեալ եղեր. Սիմոնն ասաց այսպէս. 'Ի Հրե-
աստանի և 'ի Սամարիայ և 'ի Սեսարիայ այսպիսիս ինձ արար: 10

L. **Յայնժամ 'Ներոնն ասաց ցՊաւղոս դարձեալ. 'Դու ընդ-**
դէ՞ր ոչ ինչ ասես, Պաւղէ. պատասխանեաց Պաւղոս և ասաց.
Գիտեա՛ զայս, թագաւոր, զի, թէ արձակես զմոգդ զայդ այս-
պիսի ինչ գործել, յաշխարհի քում մեծամեծ աճեն չարիք,
թագաւորութեան քում հակառակ, 'ի խռովութիւն հաստա- 15

¹ տարածեալ E. — զձեռնն AE. — իւր om. E. — ² օրհնեացն C.
 — զոր—երևեցան om. C. — ³ ասաց E. — ⁵ զոր էաճն—հրեշտակս
 om. AB. — ⁶ գու E; լինել C. — ունելով C; ունել E.

XLIX. ⁹ 'ի Հր. և 'ի Սամար.: ABC; 'ի Հր. և 'ի Սեսա-
 րիա E. — ¹⁰ այսպիսիս CE; այսպէս AB.

L. ¹¹ 'Ներ. ցՊաւղ. ասաց C. — դարձեալ E, om. ABC. — ¹² ինչ
 ոչ B. — Պաւղ. պատասխանեաց և ասէ E; պատասխանի ետ և
 ասէ Պաւղ. C. — ¹³ գիտեա՛ ACE (A add. դու); գիտեալ B. — թէ
 արձակես զմոգդ (զմոգս CE) զայդ (զայս CE) այսպիսի ինչ
 (pro ինչ: մեծամեծս CE) գործել (գործին A) յաշխարհի քում
 ACE; եթէ թոյլ տա (sic) մոգիս այս B. — ¹⁴ մեծամեծ om. BCE;
 մեծամեծ չարիք աճեն A. — ¹⁵ հակառակ B. — 'ի խռովութիւն
 BE; 'ի խռովութեան C; զխռովութիւն A.

ὁ ρ μ ῆ σ ω σ α ν ἐ π ῖ τ ὸ ν Π έ τ ρ ο ν ². ὁ δὲ Πέτρος ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ³ εἰς προσευχὴν ἔδειξεν τοῖς κυσίν, ὃν ηὐλόγησεν ἄρτον· ὃν ἰδόντες οἱ κύνες οὐκ ἔτι ἐφάνησαν ⁴. Τότε ὁ Πέτρος λέγει πρὸς Νέρωνα· Ἴδού, βασιλεῦ, ἔδειξά σοι μάγον καὶ
 5 ἀπατεῶνα τὸν Σίμωνα εἶναι, οὐ ῥήμασιν, ἀλλ' ἔργοις· οὐ γὰρ ἀγγέλους εἶχεν κατ' ἐμοῦ πέμπειν, οὐς παρήγαγεν, ἵνα δειξῇ αὐτὸν εἶναι θεόν, θεϊκοὺς οὐκ ἔχων ἀγγέλους, ἀλλὰ κυνικοὺς δαίμονας ⁵.

XLIX. Τότε ὁ Νέρων πρὸς τὸν Σίμωνα εἶπεν· Τί ἐστίν, Σίμων;
 10 μων; νομίζω, ἡ τ τ ῆ θ η ς. Σίμων εἶπεν οὕτως ¹. Ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἐν τῇ Σαμαρείᾳ καὶ ἐν Καισαρείᾳ τοιαῦτά μοι ἐποίησεν.

L. Τότε ὁ Νέρων πρὸς τὸν Παῦλον ἐπιστραφεὶς ἔφη· Σὺ διὰ τί οὐδὲν λέγεις, Παῦλε; Ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπεν· Γίνωσκε
 15 τοῦτο, βασιλεῦ, ὅτι ἐὰν ἀπολύσῃς τὸν μάγον τοῦτον τοιαῦτα πράττειν, ἐν τῇ πατρίδι σου μέγιστα αὐξάνει κακὰ ¹ τῇ βασιλείᾳ σου ἐναντία, εἰς ἀπόστασιν stabilita ². τότε ὁ

² om. καὶ ἐξαίφνης ἐφάνησαν κύνες μέγιστοι καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τὸν Πέτρον. — ³ αὐτοῦ P. — (« breitete aus... und zeigte »). — ⁴ om. ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, ἀλλ' ἔφυγον I. — ⁵ « denn nicht hatte er Engel gegen mich zu schicken, die er vorgeführt hätte, damit er zeige, dass er selber Gott sei; indem er göttliche Engel nicht hat, sondern hündische Dämonen ».

XLIX. ¹ οὕτως IL.

L. ¹ μέγιστα... κακὰ C. — ² « so wachsen in deinem Lande grosse Uebel, deinem Königtum zuwider, zur Verwirrung bestimmt ».

տեալք. ապա Մերոմն ասէ ցՍիմոնն. Օրհնէ ասես դու, Սիմոնն, առ այսոսիկ. Սիմոնն ասաց. Ես եթէ ոչ յայանեցից զիս և ցուցից լինել աստուած, ոչ ոք ինձ զպատշաճն տանի պաշտօն. Մերոմն ասաց. Եւ արդ զի՞ յամես և ոչ ցուցանես զքեզ աստուած, որպէս զի սոքա տանջեսցին :

5

LI. Սիմոնն ասաց. Հրամայեա՛ աշտարակ շինել բարձր 'ի փայտից, և ելեալ 'ի վերայ նորա կոչեցից զհրէշտակս իմ, զի ամենեցուն նայելով տարցեն զիս 'ի վեր առ հայրն իմ յերկինս. զայս դոցա ոչ կարացեալ առնել՝ յանդիմանեսցին անխրատ մարդիկ զսոսա լինել. իսկ Մերոմն ցՊետրոս ասաց. Լուար, Պե- 10 տրէ, առ 'ի Սիմոնէ ասացելոցս. յայդմանէ երևեսցի, թէ քանի զօրով թիւն ունի. սա է աստուած Սիմոնն. Պետրոս ասաց. Հաստատեսցի, թաղաւոր, եթէ կամիս զիտել, եթէ լի է զիւօք. Մե-

¹ Հաստատեալ A. — ² առ այսոսիկ CE; վասն այնոցիկ AB. — Ես om. AB. — և ոչ A. — ³ զպատշաճն C. — տանի պաշտօն CE; B om. պաշտօն; 'ի պաշտօն տուեալ A. — ⁴ արդ om. C. — ⁵ աստուած C, om. ABE. — զի և C.

LI. ⁶ 'ի փայտից բարձր CE. — ⁷ ելեալ: praem. իմ C. — ⁸ 'ի վեր տարցեն (E տարցին) զիս CE. — հայր AB. — որ յերկինս է CE (E om. է). — ⁹ զայս (C զայդ) զի ոչ կարացեալ առնել՝ յանդիմանեսցին անխրատ մարդիկ զսոսա (C զզոսա) լինել (C լինելով) CE; և զզոսա սուտ երևեցուցից AB. — ¹⁰ ցՊետրոս om. E. — Լուար CE; Լուր արդ (= Լուարդ?) AB. — ¹¹ ասացելոցդ E; զասացելոց C. — յայդմանէ E; յայդցանէ A; յայդ B; յանդիման է և C. — թէ քանի C; եթէ այնքան AB; եթէ այսքան E. — ¹² ունիցի C. — սա է ա՞ճ CE; om. AB. — ¹³ թէ կամեսցիս E.

Νέρων λέγει τῷ Σίμωνι· Τί λέγεις σύ, Σίμων, πρὸς ταῦτα ; Ὁ Σίμων εἶπεν· Ἐγὼ ἂν μὴ φανερώσω ἑμαυτὸν καὶ ὑποδείξω εἶναι θεόν, οὐδεὶς μοι τὸ ὀφειλόμενον ἀπονέμει σέβας. Νέρων εἶπεν· Καὶ νῦν τί χρονίζεις καὶ οὐκ ἀποδεικνύεις σεαυτὸν ³ θεόν, ὅπως ἂν
⁵ οὗτοι τιμωρηθῶσιν ;

II. Σίμων εἶπεν· Κέλευσον ¹ πύργον οἰκοδομῆσαι ὑψηλὸν ἀπὸ ξύλων, καὶ ἀνελθὼν ἐπ' αὐτῷ καλέσω τοὺς ἀγγέλους μου ², ἵνα πάντων ὁρώντων ἀναγάγωσί με πρὸς τὸν πατέρα μου εἰς τὸν οὐρανόν. τοῦτο οὗτοι μὴ δυνάμενοι ποιῆσαι ἐλεγχθήσονται
¹⁰ ἄνθρωποι εἶναι ἀπαίδευτοι ³. Ὁ δὲ Νέρων τῷ Πέτρῳ εἶπεν· Ἀκήκοας, Πέτρε, τὰ παρὰ Σίμωνος εἰρημένα ⁴ ; ἐκ τούτου φανήσεται, ὅσῃν δύνάμιν ἔχει ⁵ οὗτος ἢ ὁ θεὸς ὑμῶν [ἔχει. οὗτος ἢ ὁ θεὸς Σίμων] ⁶. Πέτρος εἶπεν· Γνωστὸν ἔστω, βασιλεῦ, εἰ θέλεις

³ σεαυτὸν GP.

II. ¹ om. μοι P. — ² om. καὶ προστάξω αὐτοῖς CP. — ³ ἄνθρωποι εἶναι ἀπαίδευτοι CP(Q). — ⁴ τὰ... εἰρημένα G. — ⁵ om. ἢ BCEPQ. — ⁶ « welche Macht er besitzt. Dieser ist ein Gott, Simon ». Der Uebersetzer verlas oder vielmehr verhörte seine Vorlage ἔχει οὗτος ἢ ὁ θεὸς ὑμῶν zu ἔχει. οὗτος ἢ ὁ θεὸς Σίμων. Dieses Missverständniss ist ein sicherer Beweis dafür, dass Arm für seine Arbeit nicht einen geschriebenen griechischen Text ablas, sondern dass ihm der griechische Wortlaut durch einen anderen vorgesprochen wurde. Denn nur beim Hören, nicht beim Lesen, war obiges Missverständniss möglich.

րոմն ասաց. Օհնչ ինձ բանս ընդ վայր ծախէք, եթէ 'ի վա-
զուեան աւուրն փորձեցից զձեզ :

LII. Սիմոն ասաց. Եթէ ոչ հաւատաս, բարի թագաւոր,
եթէ մեծ եմ, հրամայեա՛ զլիսատել զիս 'ի տեղւոջ խաւարին, և
անդ զիս թող. եթէ ոչ յերրորդ աւուր յարեայց, գիտեա՛ զիս 5
մոդ գող. իսկ եթէ յարեայց, ծանիր զիս որդի աստուծոյ գող :

LIII. Օայս հրամայեալ կայսեր լինել՝ իսկ խաւարին մո-
գական իւրով արուեստիւն Սիմոն արար, խոյ զի զլիսատեցի.
այսպէս ապա խոյն Սիմոն երեւեցաւ 'ի խաւարին, քանզի շօշա-
փեալ, որ զլիսատեացն զնա, և տարեալ 'ի լոյսն զզուինն եզիտ 10
զլուիս խոյի. այլ ոչ ինչ թագաւորին համարձակեցաւ ասել, զի
մի՛ տանջեսցէ զնա. աստուստ ապա ասէր Սիմոն յերրորդ աւուր
յառնել իւր, զի զզուիս խոյին և զանդամնն եզիտ և թաքոյց. իսկ
արիւնն անդանօր մածեալ կայր, և յաւուր երրորդի եցոյց զէնքն
'Ներոմնի ասելով ցնա. Եւ՛ մաքրել զարիւնս իմ, որ հեղաւ, զի 15
ահա զլիսատեալ, որպէս յանձն առի, յերրորդ աւուր յարեայ իսկ :

¹ զհնչ ինձ AB; զհնչ ինձ E; զի ոչ ինչ (om. ինձ) C.
— ընդ վայր om. C. — եթէ : այլ A. — ² աւուրդ E. — փորձե-
ցից A; փորձեսցէ BCE.

LII. ⁴ մեծ եմ ABC; մեծ ոչ եմ E. — խաւարի C. — ⁵ անդէն
թող զիս C. — և (եթէ) E.

LIII. ⁷ կայսերն C. — ⁹ խոյն : խոյ E; om. A. — 'ի խաւարին :
'ի խաւարին տեղւոջն C. — ¹⁰ տարեալ : տարաւ C. — լոյս E.
— զզուինն om. C. — ¹¹ ասել համարձ. CE. — ¹² յերրորդ CE; յեր-
րորդ AB. — ¹³ զի զզլ. խոյ. եզիտ զանդամնն թագոյց B. — ¹⁴ ան-
դանօր : անօր C. — յաւուրն C. — ¹⁵ ցնա om. CE. — զարիւն CE.
— ¹⁶ զլիսատեալ BE (E add. իմ); զլիսատեցայ AC. — որպէս և E.
— առի քեզ, և յերր. AB. — իսկ om. B.

νοῆσαι, ὅτι δαιμόνων πεπλήρωται ⁷. Νέρων εἶπεν· Τί μοι λόγων περιόδους ποιεῖτε ⁸, ὅτι τῇ αὔριον ἡμέρα ὑμᾶς δοκιμάσω ⁹.

LII. Σίμων εἶπεν· Εἰ μὴ πιστεύεις, ἀγαθὲ βασιλεῦ, ὅτι μέγας ¹ εἰμί ², κέλευσον ἀποκεφαλισθῆναί με ἐν τόπῳ σκοτεινῷ, κακεῖ με ³ κατάλειπε· ἐάν ⁴ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μὴ ἀναστῶ, γινώθι με μάγον εἶναι· ἐάν δὲ ἀναστῶ, γίνωσκε υἱόν με εἶναι θεοῦ.

LIII. Τοῦτο κελεύσαντος τοῦ καίσαρος γενέσθαι ¹, τῇ οὖν ² σκοτεινῇ μαγικῇ αὐτοῦ τέχνῃ ὁ Σίμων ἔπραξεν, ἵνα χριὸς ἀποκεφαλισθῇ. ἐπὶ τούτου τοτε ὁ χριὸς ὁ Σίμων ³ ἐφάνη ⁴ ἐν τῇ σκοτίᾳ. ἐρευνήσας γὰρ ὁ ἀποκεφαλίσας αὐτόν καὶ προαγαγὼν εἰς τὸ φῶς τὴν κεφαλὴν εὔρε ⁵ κεφαλὴν χριοῦ. ἀλλ' οὐδὲν τῷ βασιλεῖ εἰπεῖν ἐτόλμησεν, ἵνα μὴ μαστιξῇ αὐτόν ⁶. ἐντεῦθεν οὖν ἔλεγεν ἑαυτόν ὁ Σίμων τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐγερθῆναι, ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ χριοῦ καὶ τὰ μέλη εὔρε καὶ κατέκρυψεν ⁷, τὸ δὲ αἷμα ἐκεῖσε προσεπέπηκτο, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἔδειξεν ἑαυτόν τῷ Νέρωνι λέγων αὐτῷ· Ποίησον ἐκμαγῆναι τὸ αἷμά μου τὸ ἐκχυθέν, ὅτι ἰδοὺ ἀποκεφαλισθεῖς, καθὼς ὑπεσχόμην, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστην *revera* ⁸.

⁷ «Festgestellt soll es werden, o König, wenn du es wissen willst, dass er voll ist von Dämonen» Wahrscheinlich soll arm. *Հաստատուցես* das in I erhaltene (aber dort für *δύνασαι* stehende) *γνωστὸν ἔστω* wiedergeben. — ⁸ «warum vergeudet ihr mir Worte umsonst?» — ⁹ «am morgigen Tage werde ich euch prüfen». So liest einzig A, während der Satz nach BCE lauten würde: «am morgigen Tage wird euch prüfen». So fehlt dem Satze natürlich ein Subjekt, und man könnte in der Lesart von A desselben blossen Versuch eines Schreibers erblicken, in den Satz Sinn zu bringen. Allein die Lesart von A wird durch § 54, wo alle 4 Handschriften *φωρὰ δὲ* (= *δοκιμάσεις*) lesen, gestützt.

LII. ¹ μέγας ACDE. — ² om. οὐκ C. — ³ om. ἐσφαγμένον CD. — ⁴ om. καί. Allerdings hat E *καί*, aber die Einsetzung der Partikel beruht sicher nur auf Correctur.

LIII. ¹ τοῦτο κελεύσαντος τοῦ καίσαρος γενέσθαι P. — ² οὖν L. — ³ ὁ χριὸς ὁ Σίμων CDE oder ὁ χριὸς Σίμων OQ. — ⁴ om. ἕως οὗ ἀποκεφαλίσθη. — ⁵ om. αὐτὴν GL; om. τὴν CDOPQ. — ⁶ om. κελεύσαντι τοῦτο ἐν ἀποκρύφῳ παραχθῆναι DI. — ⁷ εὔρε καὶ κατέκρυψεν CDP. — ⁸ Arm fügt am Schlusse die Versicherungspartikel *mel* an. Ob derselben in der griechischen Vorlage etwas entsprach, mag zweifelhaft bleiben.

LIV. Եւ դարձեալ ասաց ց'Ներոմն. Ի վաղուեան աւուրն զմեզ փորձեսցես. յայնժամ դարձեալ 'Ներոմն 'ի Պաւղոս ասէ. Դու, Պաւղոս, ոչ բարբառիս :

LV. Որ և ասաց. Այապիսի բանս մի' կամիցիս լսել, թա- զաւոր. խաբեբայ և մոգ է, և 'ի կորուստ կամի յղարկել զհոգի 5 և զթագաւորութիւնդ քո. քանզի զոր օրինակ եգիպտացիքն Յանէսն և Յամբէսն մոլորեցուցին զփարաւոմն և զգօրս նորա, մինչև ընկղմեցաւ 'ի ծովուն, այսպէս և սա 'ի ձեռն հօրն իւրոյ ստտանայի խրատուց հաւանեցուցանէ զմարդիկ բազում չարիս յանձինս առնել, և զբազում պարզամիտս խաբէ և առ 'ի փոր- 10 ձութիւն զքո թագաւորութիւնդ տանի :

LVI. Իսկ ես վստահեմ 'ի զօրութիւնն տեառն իմոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եթէ փութապէս ցուցցէ զզա, թէ ով է, և

LIV.¹ Եւ ($\bar{\eta}\rho\acute{\alpha}\lambda$) AC; om. BE.—աւուրն. E.—և $\bar{\eta}\rho\acute{\alpha}\lambda$ —փորձ.: և դարձեալ 'ի վաղուեան աւուրն ասէ ց'Ներոմն. զմեզ փորձեսցես C.—² յայնժամ BE; om. AC.—դարձեալ A; դարձաւ CE; om. B.—'Ներոմն 'ի Պ. ասէ: ita A; ասէ թագաւորն ցՊ. B; առ Պ. և ասէ E; առ Պաւղոս C (CE om. 'Ներոմն).—³ Պաւղոս E; om. ABC.

LV.⁴ Որ—բանս CE (C om. և); և նա ասէ AB.—կամիցիս CE; կամիր AB.—⁵ զհոգի: praem. և AB.—յղարկ. զքեզ և զթագ. C.—⁶ քանզի om. B.—զեգիպտացիքն C.—⁷ Յանէս E.—Յամբէս E.—զփարաւոմն E; զփարաւոն C.—զգօրս: զգօրականս E.—⁸ ընկղմեցաւ CE; ընկղմեցան AB.—ծովուն AB; ծովու E; ծովն C.—⁹ չարիս E; չարութիւնս ABC.—¹⁰ յանձին C.—առնել E; առնուլ ABC.—խաբել C.

LVI.¹² Օրութիւն C.—իմոյ CE; մերոյ AB.—¹³ ցուցանէ E.

LIV. Καὶ στραφεὶς εἶπε τῷ Νέρωνι· τῇ αὖριον
 ἡμέρᾳ ἡμᾶς δοκιμάσεις. τότε στραφεὶς ὁ Νέρων¹ πρὸς τὸν
 Παῦλον λέγει· Σὺ, Παῦλε², οὐδὲν φθέγγῃ;

LV. Ὁς καὶ εἶπεν¹. Τοιοῦτους λόγους μὴ βουληθῆς
 5 ἀκούειν, βασιλεῦ. ἀπατεῶν καὶ μάγος ἐστίν, καὶ εἰς ἀπώλειαν
 θέλει ἀγάγει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν βασιλείαν σου. ὥσπερ γὰρ οἱ
 Αἰγύπτιοι Ἰανῆς² καὶ Ἰαμβρῆς ἐπλάνησαν τὸν Φαραὼ καὶ τὸ
 στρατόπεδον αὐτοῦ, ἕως οὗ κατεποντίσθη ἐν τῇ θαλάσῃ, οὕτως
 καὶ οὗτος διὰ τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τοῦ διαβόλου, παιδεύσεως³
 10 πείθει τοὺς ἀνθρώπους, πολλὰ κακὰ εἰς ἑαυτοὺς ποιεῖν, καὶ πολ-
 λούς τῶν ἀκεραίων⁴ ἐξαπατᾷ καὶ πρὸς πειρασμὸν τὴν βασι-
 λείαν σου ἄγει.

LVI. Ἐγὼ δὲ θαρρῶ τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, ὅτι τάχιον φανερώσει αὐτόν, ὅτι τίς ἐστιν, καὶ ὅσον δοκεῖ

LIV.¹ ὁ Νέρων I. — om. διὰ τί.

LV.¹ ὁς καὶ εἶπεν: wahrscheinlich Wiedergabe von ὁ δὲ εἶπεν DP. — ² Ἰαν-
 νῆς P. — ³ « durch die Mahnungen seines Vaters... » — ⁴ « viele Einfältige (Au-
 frichtige, Ehrliche) ».

որքան կարծէ զինքն բարձրացուցանել մինչև յերկինս, այնքան
'ի ստոր ընկղմեսցի 'ի խորս գծոխոց, ուր է լալ աչաց և կրճտել
ատամանց :

LVII. Կերոֆն ասաց. Օհնչ է Քրիստոսի վարդապետու
թիւն, քոյոյ վարդապետին. Պաւղոս ասաց. Ասան վարդապե- 5
տին իմոյ վարդապետութեանն, վասն որոյ հարցերն, ոչ ոք բա-
ւական է նմա, բայց միայն մաքուրքն սրտիւք և հաւատովք առ-
նա մերձեցեալք. բանզի նա է խաղաղութեան վարդապետ, և ես
յԱրուսաղեմէ մինչև Իլիւրիկիայ լցի բանիւ խաղաղութեան, որ-
պէս առ 'ի նմանէ ուսայ :

10

LVIII. Քանզի ուսոյց, որպէս զի պատուով զմիմեանս նա-
խապատուեսցեն. զերագունից և հարստաց, մի' առաւել համա-
րել զանձինս և յուսալ 'ի հարստութիւն անյայտութեան, այլ
յԱստուած զլոյսն իւրեանց զնել աղքատութեամբ. հարց, ուսու-
ցանել որդւոց իւրեանց զբարիոք երկիւղս Աստուծոյ. որդւոց, 15

¹ բարձրացեալ C. — ² 'ի ստոր E; 'ի խոր C; խոտոր AB. — է
om. AB. — կրճտել E; կրճել ABC.

LVII. ⁴ է om. E. — վրդապետութիւնն C. — ⁵ քոյոյ : քո A.
— վրդապետութեան E. — ⁶ վս որոյ om. C. — հարցեր. CE. — ոք AC;
om. BE. — ⁷ բական է AB; բականանա C; բականանամ E.
— և (հաւատ.) om. CE. — ⁹ Իլիւրիկիա E; Իլիւրիկայ C;
Իլիւրիկեայ AB. — խաղաղութեան AB; խաղաղութեամբ E;
վարդապետութեան և խաղաղութեամբ C. — ¹⁰ որպէս և 'ի նմանէ C.

LVIII. ¹¹ պատուով CE; պատուելով AB. — ¹² և հարստաց
om. A. — ¹³ հարստութիւն անյայտութեան E; B. om. անյայ-
տութիւն; հարստութիւն անյայտութիւն է C; հաստատութիւն յայտ-
նութեան A. — ¹⁴ զլոյս E. — զնել om. C. — ¹⁵ ուսուցանելով AB.
— երկիւղն C; զերկիւղն E.

ἐαυτὸν ὑψῶσαι ἕως εἰς τὸν οὐρανόν, τοσοῦτον καταποντισθή-
σεται εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ἁδου, ὅπου ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς τῶν ὀφ-
θαλμῶν καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

LVII. Νέρων εἶπεν· Τί¹ ἐστὶν ἡ τοῦ Χριστοῦ διδασχὴ, τοῦ σου
5 διδασκάλου; Παῦλος εἶπεν². Περὶ τῆς τοῦ διδασκάλου μου δι-
δασχῆς, ἧς ἐπερώτησας, οὐ χωρεῖ³ ταύτην, εἰ μὴ οἱ καθαροὶ
ταῖς καρδίαις καὶ οἱ ἐν πίστει⁴ ad ipsum προσιέμενοι. οὗ-
τος γάρ ἐστι⁵ τῆς εἰρήνης διδάσκαλος⁶. καὶ γὰρ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ⁷
μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπλήρωκα τῷ λόγῳ τῆς εἰρήνης, καθὼς
10 παρ' αὐτοῦ ἔμαθον⁸.

LVIII. Ἐδίδαξα γάρ, ἵνα τῇ τιμῇ ἀλλήλους προτιμήσων-
ται¹. τοὺς ὑπερέχοντας καὶ πλουσίους, μὴ ὑπεραίρεσθαι καὶ
ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτῳ ἀδελότητος, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τὴν
ἐλπίδα αὐτῶν τίθεσθαι² πτωχείᾳ· τοὺς πατέρας, διδάξαι τὰ
15 τέκνα αὐτῶν τὸν ἀγαθὸν φόβον θεοῦ· τὰ τέκνα, πει-

LVII. ¹ τί GDO. — ² Παῦλος εἶπεν C oder ὁ Παῦλος εἶπεν DP. — ³ « nicht ist
einer ihm genügend, ausser... » — ⁴ καὶ οἱ ἐν πίστει C. — ⁵ οὗτος γάρ ἐστι P. — ⁶ τῆς
εἰρήνης διδάσκαλος P. — ⁷ om. καί. — ⁸ oder auch ἐδιδάχθην I.

LVIII. ¹ προτιμήσωνται (προτιμήσονται) D. — ² om. τοὺς πτωχοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ χαίρειν.

հաւանել ծնողաց փրկական ուսման. եկեղեցւոյ, հաւատալ 'ի մի
Եստուած, Հայր ամենակալ և յՈրդի նորա միածին և 'ի սուրբ
Հոգին :

LIX. Եյս է իմ վարդապետութիւն, ոչ 'ի մարդկանէ և ոչ 'ի
ձեռն մարդոյ, այլ 'ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի տուաւ ինձ յեր-⁵
կնից ընդ իս խօսելով. այսպէս առաքեաց զիս 'ի քարոզութիւն
ասելով ինձ. Այրթ, և եղէց ես ընդ քեզ, և զամենայն որչափ
և առնիցես, ես ունիմ արդարացուցանել զքեզ :

LX. Օգոստոսիկ լուեալ Աերովնի զարմացաւ, և զարձեալ առ
Պետրոս ասաց. Իսկ դու, զին՞չ ասես, Պետրէ, և Պետրոս ասաց.¹⁰
Օ ամենայն զոր ինչ Պաւղոս ասաց, ճշմարիտ հանդիպի. քանզի և
'ի վաղընչուց բազումն ընկալայ 'ի մերոց եպիսկոպոսաց թուղթս,
յորոց ընդ ամենայն տիեզերս, յաղագս եղելոցն և խօսելոցն 'ի
զմանէ. քանզի հալածիչ դորա գոլով ըստ օրինացն՝ ձայն զղա
յերկնից կոչեաց և ուսոյց զճշմարտութիւնն. զի ոչ էր թշնամի¹⁵
արհամարհելով զմեր հաւատս, այլ ըստ անգիտութեան. զի և
եղեն իսկ յառաջ քան զմեզ սուտ քրիստոսք, որպէս և Սիմոն,

¹ ուսմամբ C. — ² և յՈրդի: 'ի յՈրդի (om. L) E.

LIX. ⁴ է om. E. — ⁵ ինձ A; om. BCE. — յերկնից om. B.
— ⁶ այնպէս C. — ⁷ ինձ om. E. — ես եղէց CE. — ⁸ ես (ունիմ) E;
om. ABC.

LX. ⁹ և զոստոսիկ CE. — և զարձեալ ABE; զարձաւ C.
— ¹⁰ իսկ om. CE. — և E; իսկ C; om. AB. — ասաց: խօսի CE.
— ¹² և 'ի (վաղ.) om. C. — բազում AB. — ընկալաւ E; ընկա-
լան C. — եպիսկոպոսացն E. — թուղթ C. — ⁴³ յորոց: որ A.
— ¹⁴ գոլով նորա վասն օրինացն C. — ¹⁵ զճշմարտութիւն C.
— ¹⁶ հաւատն CE. — զի և: om. L AB. — ¹⁷ որպէս և զՍ. E;
որպէս զՍ. AB; որպէս Ս. C.

θ α ρ χ εῖ ν τ ῆ τ ῶ ν γ ο ν έ ω ν σ ω τ η ρ ι ώ δ ε ι μ α θ η σ ί α ·
τ ῆ ν ἐ κ κ λ η σ ί α ν ³, π ι σ τ ε ύ ε ι ν εἰς ἓ ν α θ ε ό ν, Π α τ έ ρ α π α ν τ ο κ ρ ά -
τ ο ρ α ⁴, κ αἰ εἰς τ ό ν Υἱ ό ν αὐ τ οῦ τ ό ν μ ό ν ο γ ε ν ῆ ⁵ κ αἰ (εἰς) τ ό ἅ γ ι ο ν
Π ν εῦ μ α ⁶.

⁵ LIX. Αὕ τ η ἐ σ τ ῖ ν μ ο υ ¹ δι δ α χ ῆ, οὐ κ ἀ π' ἀ ν θ ρ ώ π ω ν, οὐ δ ἔ
δι' ἀ ν θ ρ ώ π ο υ, ἀ λ λ ά δι ά Ἰ η σ οῦ Χ ρ ι σ τ οῦ ἐ δό θ η μ ο ι ² τ οῦ ἐ κ τ οῦ
οὐ ρ α ν οῦ μ ο ι λ α λ ῆ σ α ν τ ο ς. οὕ τ ω ς ἀ π έ σ τ ε ι λ έ ν μ ε ἐ π ῖ τ ό κ ῆ ρ υ γ μ α,
εἰ ρ η κ ώ ς μ ο ι. Π ο ρ εῦ ο υ, κ αἰ ἐ γώ ἔ σ ο μ αἰ μ ε τ ά σ οῦ, κ αἰ π ά ν τ α,
ὅ σ α ἂ ν ³ π ο ι ῆ σ η ς, ἐ γώ ἔ χ ω σ ε δ ι κ α ι οῦ ν ⁴.

¹⁰ LX. Τ αῦ τ α ἀ κ οῦ σ α ς ὁ Ν έ ρ ω ν ἐ ξ έ σ τ η, κ αἰ σ τ ρ α φ εῖ ς π ρ ό ς
τ ό ν Π έ τ ρ ο ν εἶ π ε ν. Σὺ δ ἔ ¹, τί λ έ γ ε ι ς, Π έ τ ρ ε ²; κ αἰ ὁ Π έ τ ρ ο ς ³ ἔ φ η.
Π ά ν τ α ὅ σ α ὁ Π αῦ λ ο ς ἐ λ ά λ η σ ε ν, ἀ λ η θ ῆ τ υ γ χ ά ν ο υ σ ι ⁴. κ αἰ γ ά ρ
ἐ κ π α λ αἰ π ο λ λ ά ἐ δ ε ξ ά μ η ν π α ρ ά τ ῶ ν ἡ μ ε τ έ ρ ω ν ἐ π ι σ κ ό π ω ν γ ρ ά μ -
μ α τ α τ ῶ ν ὄ ν τ ω ν εἰς π ά σ α ν τ ῆ ν οἰ κ ο υ μ έ ν η ν, π ε ρ ῖ τ ῶ ν γ ε ν ο μ έ ν ω ν
¹⁵ κ αἰ λ α λ ο υ μ έ ν ω ν ὑ π' αὐ τ οῦ. διώ κ τ ο υ γ ά ρ αὐ τ οῦ ὄ ν τ ο ς κ α τ ά
ν ό μ ο ν, φ ω ν ῆ αὐ τ ό ν ⁵ ἐ κ τ οῦ οὐ ρ α ν οῦ ἐ κ ά λ ε σ ε ν κ αἰ ἐ δ ῖ δ α ξ ε ν
τ ῆ ν ἀ λ ῆ θ ε ι α ν, ὅ τ ι οὐ κ ἦ ν ἐ χ θ ρ ό ς κ α τ α φ ρ ο ν ῶ ν ⁶ τ ῆ ς ἡ μ ε τ έ ρ α ς
π ῖ σ τ ε ω ς, ἀ λ λ ά κ α τ ά ἄ γ ν ο ι α ν. κ αἰ γ ά ρ ἐ γ έ ν ο ν τ ο r e v e r a π ρ ό ἡ μ ῶ ν

³ om. τῶν πιστευόντων DP. — ⁴ om. ἄόρατον καὶ ἀκατάληπτον BCDPQ. — ⁵ om. τὸν κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν DPQ. — ⁶ καὶ (εἰς) τὸ ἅγιον Πνεῦμα D.

LIX. ¹ μου BQ. — ² μοι EP. — ³ om. ἐπ' αὐτοῦ. — ⁴ ἔχω σε δικαιούν. Vielleicht will aber Arm durch *ac'hul'* nur das Futurum wiedergeben, dann = σε δικαιώσω P.

LX. ¹ add. δέ (*hul*). — ² Πέτρε I. — ³ καὶ ὁ Πέτρος CDELOPQ. — ⁴ τυγχάνουσι DP. — ⁵ om. τοῦ Χριστοῦ CDEI. — ⁶ καταφρονῶν DP.

և սուտ առաքեալք և սուտ մարգարէք. ոյք ոմանք ըստ անսուրբ
կերպարանաց իւրեանց արուեստից ունայնացուցանէին ճշմար-
տութիւնն. ընդդէմ նոցա հարկաւոր էր, զայնպիսին նախաձեռ-
նել այլ, որ 'ի մանկութենէ ոչ ինչ խրատեալ բայց զաստուած-
ային օրինացն քննել զխորհուրդս, որովք ճշմարտութեանն լինի ⁵
ջատագով և ստութեանն հալածիչ. և քանզի հալածանքն մեր,
որ 'ի դմանէ, ոչ ինչ յաղագս նախանձու եղև, այլ վասն օրի-
նացն վրէժխնդրութեանն, նոյն ինքն ապա ճշմարտութիւնն յերկ-
նից ընդ դմա խօսեցեալ ասաց դմա. Եւ եմ Յիսուս, զոր դու
հալածես. արդ դադարեալ 'ի հալածելոյ զիս, զի ես եմ ճշմար- ¹⁰
տութիւնն, վասն որոյ հանդիսանալ քեզ ընդդէմ ճշմարտու-
թեանն թշնամեաց արժան է. զոր գիտացեալ ապա այսպէս լի-
նել, թողեալ զայն, որոյ վրէժխնդիրն էր, սկսաւ 'ի կողմ ան-
կանել զա ճանապարհին Քրիստոսի, զոր հալածէր, որ է նոյն
ինքն ճշմարտութիւնն՝ անստութեամբ գնալով 'ի նմա :

15

¹ ոյք : այլ AB. — անսուրբ E; սուտ C; անսուտ AB. — ³ նո-
ցա : սոցա E. — հարկ. էր : հարկաւորապէս B. — նախաձեռ-
նեալ B. — ⁴ այլ որ C. — ⁵ զխորհուրդն, որով AB. — ճշմար-
տութեան AB. — լինի : էն AB. — ⁶ և (քանզի) om. A. — ⁷ 'ի
դմանէ : add. էր A (C դմանէն). — ինչ om. E; ոչ յաղագս
նախանձու ինչ C. — ⁸ վրէժխնդրութեան CE. — ապա ճշմ. : CE
(C ճշմարտութի) ; ճշմ. ապա AB. — ⁹ խօս.—դմա CE; խօսե-
լով ասաց դմա A; խօսեցեալ և ասէ դա B. — Յիսուս AB; om. C;
Քրիստոս E. — ¹⁰ արդ—զիս om. AB. — ճշմութիւն AB.
— ¹¹ ճշմարտութեան AC. — ¹² թշնամեաց om. B; թշնամեացն A.
— զոր գիտացեալ : զի գիտացես A. — ապա այսպէս CE; ապա
այսպիսի A; այնպէս ապա B. — ¹³ էր : add. դեռ AB. — ¹⁴ Քրիս-
տոսի om. C. — ¹⁵ ճշմարտութիւն C. — անստութի : անաեսու-
թեան A. — 'ի նմա : om. 'ի B.

ψευδόχριστοι, ὡς καὶ ὁ Σίμων, καὶ ψευδαπόστολοι καὶ ψευδοπρο-
 φῆται, οἵτινες κατὰ τὰς τῶν ἰδίῳν ἀνιερώων χαραγμάτων
 ἐπιτηδεύσεις ἐκένωσαν τὴν ἀλήθειαν ⁷. κατὰ ⁸ τού-
 των ⁹ ἀναγκαῖον ἦν τοιοῦτον προχειρίσασθαι ἄνδρα τὸν ἐκ
 5 παιδόθεν οὐδὲν ἕτερον παιδευθέντα, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ νόμου ἐρευνᾶν
 τὰ μυστήρια, ἐν οἷς τῆς ἀληθείας γίνεται ¹⁰ ἐκδικος καὶ τοῦ
 ψεύδους διώκτης. καὶ ἐπεὶ ὁ διωγμός ἡμῶν ὑπ' αὐτοῦ οὐ
 διὰ φθόνον ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ νόμου ἐκδίκησιν, αὐτὴ
 τοῖνυν ἡ ἀλήθεια ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προσομιλήσασα αὐτῷ εἶπεν
 10 αὐτῷ ¹¹. Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις· παῦσαι οὖν διώκων με,
 ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια, ἧς ὑπεραγωνίζεσθαι σε κατὰ τῶν ἐχ-
 θρῶν τῆς ἀληθείας ἄξιόν ἐστιν ¹². ὡς οὖν ἔγνω οὕτως εἶναι, κα-
 ταλιπὼν, ὅπερ διεξεδίκα, ἤρξατο profiteri (se convertere ad)
 ταύτην τὴν τρίβον τοῦ Χριστοῦ, ἣν ἐδίωκεν, ἥτις ἐστὶν αὐτὴ
 15 ἡ ἀλήθεια ¹³ τοῖς εἰλικρινῶς πορευομένοις ἐν αὐτῇ ¹⁴.

⁷ «welche gemäss den künsten ihrer unheiligen Charaktereigenschaften
 ausleerten die Wahrheit». — ⁸ om. καὶ B. — ⁹ om. οὖν CDEP. — ¹⁰ τ. ἀληθ. γίνε-
 ται C. — ¹¹ «so hat nun eben die Wahrheit selbst zu ihm redend ihm gesagt».
 — ¹² Vielleicht soll *արժան է* (ἄξιόν ἐστι) Wiedergabe von φαίνη sein. — ¹³ ἡ ἀλή-
 θεια (für ὁδὸς ἀληθείας) D (ἀλήθεια) P (Χριστὸς ἡ ἀλήθεια). — ¹⁴ «wenn man auf-
 richtig auf ihm wandelt».

LXI. Ջայտորիկ ասացեալ Պետրոսի Սիմոն ասաց ց'Ներոնին. Պիտեա՛, բարի թագաւոր, զի համաշունչք եղին սոքա երկողքեանս 'ի վերայ իմ. ես եմ ճշմարտութիւնն, և սոքա զհակառակն ինձ խորհին. Պետրոս ասաց. Եւ ոչ մի 'ի քեզ ճշմարտութիւն գոյ, այլ զամենայն սուտ ասես :

5

[LXII-LXVI] LXVII. Սիմոն ասաց. Բարի թագաւոր, արքսայտօքիկ խաբէն զհեզութիւնդ քո. Ներոնին ասաց. Եյլ և ոչ դու ինձ յազադս քո ինքեան հաստատեցեր ինչ. Սիմոն ասաց. Որքան բարի դործս և նշանս տեսեալ քո յինէն սքանչանամ, զի երկմտես. Ներոնին ասաց. Ես ոչ միում ումեք 'ի ձէնջ զուգա- 10 միաւորիմ, այլ հարցանեմ զքեզ, մանաւանդ պատասխանեա՛ ինձ :

LXVIII. Սիմոն ասաց. Ապա արդ և ոչ մի ինձ պատասխանեցից քեզ. Ներոնին ասաց. Ջի սուտ ես, վասն այդորիկ զայդ ասես, արդ ոչ ինչ այլ խորհիմ, քանզի, որպէս գտանեմ, սուտ ես յամենայնի, և զե՞ բազում ինչ ասացից. երեքեան դուք յա- 15

LXI. ¹ ասաց : ասէ C. — ² երկողքեան C. — ³ և ես C. — ինձ զհակառակն AB. — ⁴ և ոչ—գոյ : E ; և մի 'ի քեզ ճշմ. ոչ գոյ C ; և ոչ մի ճշմ. գոյ 'ի քեզ AB.

LXVII. ⁷ այլ և ոչ դու ինձ յազ. քո ինք. հաստ. բան E ; այլ և դու ոչ ինչ որ յազադս քո հաստատեցեր C. — ⁹ տեսեալ—երկմ. : ita AB ; յինէն ընկալեալ քո սքանչանամ, թէ երկմ. CE. — ¹⁰ Ես om. B. — միում ումեք BE ; միոյ ուրուք A ; միում (tantum) C. — ¹¹ զուգաւորիմ B. — զքեզ : քեզ E. — մանաւանդ om. E.

LXVIII. ¹² ապա արդ և BE ; արդ և (om. ապա) A ; արդարեւ (om. ապա) C. — ¹³ այտօքիկ զայս CE. — ¹⁴ ինչ այլ : այլ ինչ C. — խորհիմ : գտանեմ A. — գտանեմ : խորհիմ A ; զիտեմ զքեզ C. — սուտ : praem. զի B. — ¹⁵ ես om. C. — և (զի) om. AC. — ասացից : ասացէք A. — երեքին CE.

LXI. Ταῦτα εἰρηκότος Πέτρου ὁ Σίμων εἶπεν πρὸς Νέρωνα·
 Ἐννόησον, ἀγαθὲ βασιλεῦ, ὅτι συνέπνευσαν οὗτοι οἱ δύο κατ' ἐμοῦ·
 ἐγὼ¹ εἶμι ἡ ἀλήθεια, καὶ οὗτοι ἐναντία μου φρονοῦσιν. Πέτρος
 εἶπεν· Καὶ οὐδεμία ἐν σοὶ ἀλήθειά ἐστιν, ἀλλὰ πάντα ψευδῆ
⁵ λέγεις.

[LXII-LXVI] LXVII. Σίμων εἶπεν· Ἀγαθὲ βασιλεῦ, οὗτοι
 οἱ ἄνθρωποι συλλογίζονται τὴν εὐμένειάν σου¹. Νέρων
 εἶπεν· Ἀλλ' οὐδὲ σύ με περὶ σεαυτοῦ² ἐβεβαίωσας. Σίμων εἶπεν·
 Πόσων καλῶν πραγμάτων καὶ σημείων ὑπ' ἐμοῦ σοι ὑποδειχθέν-
¹⁰ των³ θαυμάζω, ὅτι ἀμφισβητεῖς. Νέρων εἶπεν· Ἐγὼ οὐδενὶ ἐξ
 ὑμῶν συναινῶ· ἀλλὰ (ἄλλα?)⁴ ἐρωτῶ σε, μᾶλλον ἀποκρίθητί μοι.

LXVIII. Σίμων εἶπεν· Τὸ λοιπὸν οὐδέν σοι ἀποκρίνομαι¹.
 Νέρων εἶπεν· Ἐπειδὴ ψεύδῃ, διὰ τοῦτο ταῦτα λέγεις. Τὸ λοιπὸν
 οὐδέν² ἔτι λογίζομαι· ὥς γὰρ εὐρίσκω, ψεύστης εἶ ἐν πάσιν.

LXI. ¹ om. γάρ.

LXVII. ¹ «betrügen deine Milde» om. καὶ συνέδησάν σε D.—² om. ἔτι DL.—³ nachdem du wie grosse gute Werke und Zeichen von mir gesehen hast... —⁴ Arm. *այլ* ist zweideutig; ganz wie griechisches ἄλλα (ἄλλα und ἄλλὰ). An sich könnte Arm. übersetzt werden: «aber ich frage dich», und: «anderes frage ich dich». Doch ist die letztere Deutung unwahrscheinlich, sowohl wegen des doppelten Accusativs (der zwar an sich nicht unmöglich wäre), als weil doch wohl *այլ* *հուշ* statt des blossen *այլ* zu erwarten wäre.

LXVIII. ¹ «nun, von jetzt an werde ich dir nichts mehr antworten».
 —² om. σέ.

մենայնի տարակուսիլ ինձ առնէք, որպէս զի ոչ գտանել ինձ,
թէ ում հաւատալ կարացից :

LXIX. Պետրոս ասաց. Մի Աստուած և Հայր տեառն մերոյ
Յիսուսի Քրիստոսի քարոզեմք, որ արար զերկինս և զերկիր,
զծով և զամենայն, որ է 'ի նոսա, որ է ճշմարտութեան թա- 5
ղաւոր, որոյ թագաւորութեանն վախճան ոչ գոյ. Ներոփն ասաց.
Ո՞վ է այն աստուածն թագաւոր. Պաւղոս ասաց. Տէր, որ է
փրկիչ ամենայն հեթանոսաց. Սիմոն ասաց. Ես եմ, զոր ասէքդ,
և զիտացէք, Պետրէ և Պաւղէ, այլ զի մի երևեցայց ընդդէմ
ձեր և զցանկալիս ձեզ և վկայութեան արժանիս (զձեզ) արարից. 10
Պետրոս և Պաւղոս ասացին. Մի՛ երբէք բարի քեզ, Սիմոն
մոգ և դառնութեամբ լի :

LXX. Սիմոն ասաց. Լուր, կայսր, որպէս զի ծանիցես սուտ
զոստա լինել, և զիս յերկնուստ առաքեալ. 'ի վաղուեան աւուրն
յերկինս ելանեմ ես, որպէս զի զհաւատացեալս յիս երանելիս 15

¹ յամի : om. C ; praem. և A. — տարակուսիլ E ; տարակու-
սել B ; տարակուսան C ; տարակուսեալ եմ A (om. ինձ առնէք).
— զի : թէ C. — գտանել : զիտել E. — ² թէ : om. E. — ում :
add. 'ի ձէնջ E. — հաւատ. կարացից CE ; հաւատացից AB.

LXIX. ³ և (Հայր) om. E. — ⁵ է ('ի նս) om. E. — ճշմարտու-
թեանն E. — ⁷ այն om. E. — թագաւոր : և թագաւոր յաւիտե-
նից E. — ⁸ փրկիչ է C. — ¹⁰ զցանկալիս corr. : ABC ցանկալիս ;
E ցանկալիս. — ձեզ corr. : ABCE զձեզ. — վկայութեանց A.
— զձեզ corr. : deest in ABCE. — ¹¹ բարի քեզ AE ; քեզ բարի C ;
բարի է քեզ B.

LXX. ¹³ սուտ զս AB ; զս սուտ C ; զզոստ սուտս E. — ¹⁴ ա-
ռաքել B. — աւուր E. — ¹⁵ ես om. CE ; ելանեմ առաջի ամե-
նեցուն E. — զհաւատացեալսն CE.

Καὶ τί πολλὰ λέγω; οἱ τρεῖς ἐν πᾶσιν ἀμφισβητοῦντά με ποιεῖτε³, ὥστε μὴ εὐρεῖν με, τίνι πιστεῦσαι δυνήθω.

LXIX. Πέτρος εἶπεν· Ἐνα θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κηρύσσομεν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 5 γῆν¹, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὅς ἐστιν ἀλη-
 θείας² βασιλεὺς, οὗ³ τῆς βασιλείας οὐκ ἔστι τέλος. Νέρων
 εἶπεν· Τίς ἐστιν οὗτος θεὸς βασιλεὺς⁴; Παῦλος εἶπεν· Ὁ Κύριος,
 ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων τῶν ἐθνῶν. Σίμων εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι, ὃν
 λέγετε. καὶ οἶδατε, Πέτρε καὶ Παῦλε, ἀλλ' εἰ μὴ⁵ ἀποφῆνωμαι
 10 καθ' ὑμῶν, καὶ ὁ ποθεῖτε, καὶ τοῦ μαρτυρίου ὑμᾶς καταξιώ-
 σω⁶. Πέτρος καὶ Παῦλος εἶπον· Μηδέποτε σοι καλόν⁷, Σίμων,
 μάγε καὶ πικρίας ἀνάμεστε.

LXX. Σίμων εἶπεν· Ἀκουε, καῖσαρ¹, ἵνα γνῶς ψεύστας εἶναι
 τούτους, καὶ ἐκ τῶν οὐρανῶν πεμφθέντα· τῇ αὔριον ἡμέρᾳ εἰς
 15 τοὺς οὐρανοὺς ἀνέρχομαι ἐγώ, ἵνα τοὺς πιστεύοντάς μοι μακα-

³ ποιεῖτε D. « ibi drei macht mich... zweifeln ».

LXIX. ¹ om. καὶ I. — ² ἀληθείας D. — ³ οὗ I. — ⁴ θεὸς βασιλεὺς D. — ⁵ εἰ μὴ Q. — ⁶ « sondern dass (wenn = εἰ) ich nicht mehr erscheinen werde gegen euch und das euch Erwünschte (tun) und des Martyriums euch würdigen werde ». Auch der Lateiner muss ὁ ποθεῖτε statt τοῦτο γὰρ ποθεῖτε gelesen haben, denn er überträgt « quod cupitis ». — ⁷ σοὶ καλόν (om. εἴη) I.

LXX. ¹ om. Νέρων DP.

արարից, իսկ 'ի սոսա, որք յանդգնեցան ուրանալ զեւ, զբարկութիւն իմ ցուցից. Պետրոս և Պաւղոս ասացին. **Օձեզ Մատուած** կանխաւ կոչեաց 'ի փառս իւր, զու առ 'ի սատանայէ յափշտակեալ փութաս 'ի քոյին տանջանսն :

LXXI. Սիմոն ասաց. **Բարի թագաւոր, լուր**, զյամսուեալս ⁵ զայսոսիկ որոշեա՛ 'ի քէն, որպէս զե 'ի գնալն իմում յերկինս առ Հայր իմ կարասցես լինել բարեմիտ. **Ներոն ասաց. Ես** որպէ՞ս զայն զիտացից, թէ յերկինս ելանիցես. Սիմոն ասաց. **Հրամայեա՛** լինել աշտարակ բարձր 'ի փայտից և 'ի գերանաց, որպէս զե 'ի վեր 'ի նոսա ելից, և հրեշտակք իմ յօդս զեւ բարձցեն, ¹⁰ քանզի ոչ կարեն յերկիր 'ի մէջ մեղաւորաց զալ առ իս :

LXXII. **Եւ Ներոն** հրամայեաց 'ի զաշտի կոչեցելում **Մառտի** բարձու լինել աշտարակի և զամենայն զժողովուրդսն և զզօ-

¹ 'ի (սս) om. C. — որք—զեւ CE; որ յիս յանդգնեալ ուրանան զեւ AB. — ² զբարկութիւնս AB. — ³ կանխաւ CE (C կոչ. կանխ.); om. AB. — ⁴ յափշտակել E. — 'ի քոյին տանջ. C; առ 'ի ք. տ. B; ինքնին 'ի քոյին տ. A; 'ի քոյին տանջանսն, յաւիտենից սատաւ կումնն E.

LXXI. ⁵ լուր om. C. — զյամսուեալսս E; զյամսուեալքս C. — ⁶ իմում: իմ CE. — ⁷ առ Հայր իմ om. C; E Հայրն. — բարեմիտ AE; բարեկամ իմ C; բազմամիտ B. — ⁸ զայն զիտացից CE (E add. ես; C զայս գ.); կարացից զայդ զիտել AB. — թէ—ելանիցես CE; եթէ ելանիցես յերկինս AB. — ⁹ լինել աշտ. E; շինել աշտ. C; աշտ. շինել AB. — և 'ի om. E. — ¹⁰ 'ի նոսա om. C.

LXXII. ¹² կոչեցելումն C. — Մառտի: Մառտի BE; Մօտի (Մաւտի) AC. — ¹³ աշտարակին A; աշտարակ C. — զժողովուրդսն E; ժողովուրդսն AB; ժողովուրդն C.

ρίους ποιήσω· εἰς δὲ τούτους τοὺς τολμήσαντάς με ἀρνήσασθαι τὴν ὀργὴν μου ἐνδείξομαι. Πέτρος καὶ Παῦλος εἶπον· Ἡμεῖς ὁ θεὸς πάλαι ἐκάλεισεν εἰς τὴν ἰδίαν δόξαν· σὺ ² ὑπὸ τοῦ διαβόλου κληθεῖς ³ σπεύδεις πρὸς κόλασιν σεαυτοῦ ⁴.

⁵ LXXI. Σίμων εἶπεν· Ἀγαθὲ βασιλεῦ, ἄκουσον ¹. τοὺς μαινομένους τούτους ἀποχώρισον ἀπὸ σοῦ, ἵνα ἐν τῷ πορεύεσθαί με εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν πατέρα μου δυνήσῃ εἶναι εὐίλατος. Νέρων εἶπεν· Καὶ πῶς τοῦτο γινώσκω, ὅτι εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέρχῃ; Σίμων εἶπεν· Κέλευσον γενέσθαι πύργον ² ὑψηλὸν ἀπὸ ξύλων ¹⁰ καὶ δοκῶν ³, ἵνα ἐπ' αὐτῶν ⁴ ἀνέλθω, καὶ ⁵ οἱ ἄγγελοί μου εἰς τὸν ἀέρα με ἄρῳσιν (αἴρῳσιν) ⁶. οὐ γὰρ δύνανται ἐπὶ τῆς γῆς μεταξὺ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐλθεῖν πρὸς με.

LXXII. Καὶ ¹ ὁ Νέρων προσέταξεν ἐν τῷ κάμπῳ τῷ λεγομένῳ ² Μαρτίῳ ὑψηλὸν γενέσθαι πύργον, καὶ πάντα τοὺς

² om. δέ. — ³ « du, von Satan geraubt, eilst... » Arm hat wohl statt κληθείς gelesen κλεφθείς (oder wahrscheinlicher beim Vorlesen des griechischen Textes κληθείς zu κλεφθείς verhört). — ⁴ σεαυτοῦ P (ἐαυτοῦ D).

LXXI. ¹ om. μου. — ² κέλευσον γενέσθαι πύργον (om. μοι) DEP. — ³ om. μεγάλων. — ⁴ ἐπ' αὐτῶν O. — ⁵ ἀνέλθω καὶ DEO. — ⁶ ἄρῳσιν P (αἴρῳσιν I).

LXXII. ¹ Καὶ D. — ² τῷ λεγομένῳ P(D).

րականն ածել 'ի տեսանել զայս, զալ. և յայս իսկ զուգընթացումն հրամայեաց Ներոմն Պետրոսի և Պաւղոսի մերձ կալ, որոց և ասաց. Եւթմ ունի ճշմարտութիւնն յայտնիլ. Պետրոս և Պաւղոս ասացին. Մեք զգա ոչ արհամարհեմք, այլ Տէր Յիսուս Քրիստոս, որդին Եստուծոյ կենդանւոյ, զոր լինել զենքն 5 յանդգնեցաւ ասել :

LXXIII. Յայնժամ Պաւղոս ցՊետրոս ասաց. Քո է պահանջել, եթէ տեսանիցես զնա ձեռնարկեալ յիրս ինչ, քանզի յառաջագոյն ընտրեցար 'ի Տեառնէ. և երեալ ծուռը Պաւղոս աղօթէր, իսկ Պետրոս ցՍիմոն ասէր. Աստարեա՛ զայդ, զոր 10 սկսարդ, քանզի մերձեցաւ քո առակումն և մեր 'ի վեր կոչումն, քանզի տեսանեմ զՔրիստոս կոչելով զմեզ :

LXXIV. Ներոմն ասաց. Եւ ո՛ւր երթայցէք առանց իմ կամացս. Պետրոս ասաց. Ուր և կոչեսցէ զմեզ տէրն մեր. Ներոմն ասաց. Եւ ո՛վ է տէրն ձեր. Պետրոս ասաց. Յիսուս Քրիստոս, 15 զոր և տեսանեմ կոչելով զմեզ. Ներոմն ասաց. Եւ զո՞ւք ապա

¹ զզօրաւարան A. — ածել—զայս om. C. — ածեալ B. — յայս իսկ—յանդգնեաց ասել om. A; C om. ածել 'ի տես. զայս.—յայս իսկ զալ C; իսկ զալ յայս և B; զալ և յայս (om. իսկ) E. — ² և (հրամ.) C. — ³ և (ասաց) E; om. BC. — յայտնիլ : E յայտնել; BC յայտնեալ. — ⁶ յանդգնեաց B.

LXXIII. ⁷ ասաց Պաւղ. ցՊետրոս C. — ⁸ պահանջելն E. — ձեռնարկել CE. — ¹⁰ ասէր E; ասաց C; ասէ AB. — զայդ om. C. — ¹¹ առակումն : սատակումն E. — և մեր—կոչումն om. AC. — ¹² տեսանեմք A.

LXXIV. ¹³ Ներոմն : Սիմոն C. — երթիցէք CE. — իմ կամացս AB; իմոց կամաց C; իմ հրամանաց E. — ¹⁵ և (ով) om. C. — ¹⁶ և (տես.) om. E.

λαοὺς καὶ τοὺς στρατιώτας ἄγειν ἐπὶ τὸ θεωρῆσαι τοῦτο (τοῦτον), συνελθεῖν³. καὶ ἐν ταύτῃ οὖν τῇ συνδρομῇ ἐκέλευσεν ὁ Νέρων τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον παραστῆναι, οἷς καὶ εἶπεν⁴. Νῦν ἔχει ἡ ἀλήθεια φανερωθῆναι. Πέτρος καὶ Παῦλος⁵ εἶπον· Ἡμεῖς αὐτὸν οὐ παραδειγματίζομεν, ἀλλ' ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὃν ἑαυτὸν εἶναι ἀπετόλμησεν εἰπεῖν.

LXXIII. Τότε ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Πέτρον ἔφη¹. Σόν² ἐστὶ τὸ ἀνωξαι³, εἴ τι ἂν ἴδῃς αὐτὸν ἐπιχειροῦντα· ὅτι σὺ πρῶτος¹⁰ ἐξελέχθης ὑπὸ τοῦ Κυρίου. καὶ θεῖς τὰ γόνατα ὁ Παῦλος προσήύχετο· Ὁ δὲ Πέτρος πρὸς τὸν Σίμωνα εἶπεν· Πλήρωσον τοῦτο, ὃ ἐνήρξω, ἡγγισεν⁴ γὰρ ὁ σὸς παραδειγματισμὸς καὶ ἡ ἡμετέρα ἀνάκλησις· ὁρῶ γὰρ τὸν Χριστὸν⁵ προσκαλοῦντα ἡμᾶς⁶.

LXXIV. Νέρων εἶπεν· Καὶ ποῦ ἀπελεύσεσθε παρὰ τὴν ἐμὴν¹⁵ βούλησιν; Πέτρος εἶπεν· Ὅπου ἂν προσκαλέσῃται ἡμᾶς ὁ κύριος ἡμῶν. Νέρων εἶπεν· Καὶ τίς¹ ἐστὶν ὁ κύριος ὑμῶν; Πέτρος εἶπεν· Ἰησοῦς ὁ Χριστός, ὃν καὶ ὁρῶ προσκαλούμενον ἡμᾶς. Νέρων

³ «und alle Leute und Soldaten herzuführen, um dies zu schauen, zu kommen». Arm wusste offenbar dem seltenen Worte ἀνωξαι gegenüber sich nicht zu raten, fasste es in seiner Verlegenheit als eine Infinitiv-Form zu ἄγω und legte sich von dieser Voraussetzung aus den Text des griechischen Wortlautes zurecht. Wirkliche Varianten liegen seiner Uebertragung sicher nicht zu Grunde.
— ⁴ καὶ εἶπεν P.

LXXIII. ¹ om. ἐμὸν ἐστὶν τῶν γονάτων τεθέντων τὸν θεὸν ἱκετεύσαι D. — ² om. δέ.
— ³ Die griechischen Handschriften schwanken zwischen ἀνώσαι und ἀναλῦσαι, die lateinischen (Lipsius p. 163) zwischen «impetrare» und «imperare». Arm *առաջանալ* deckt sich in seiner Bedeutung fast genau mit «impetrare», bestätigt also letzteres. Wir vermuten daher im Griechischen als ursprünglich ἀνωξαι.
— ⁴ ἡγγισεν oder ἡγγικεν DEIOP. — ⁵ om. μου. — ⁶ προσκαλοῦντα ἡμᾶς DP.

LXXIV. ¹ καὶ τίς EO.

յերկինս ելանէք. իսկ նոքա ասացին. Որպէս և ուր հաճոյ է կո-
չողին զմեզ. Սիմոն ասաց. Որպէս զի ծանիցես, թաղաւոր,
զսոսա խաբեբայս գոլ, ես առժամայն, իբրեւ ելեց յերկինս, առա-
քեմ՝ զհրեշտակս իմ առ քեզ, և առնեմ զքեզ զալ առ իս. Մե-
րոն ասաց. Արա՛ վաղվաղակի, քանզի կամիմ զքեզ տեսանել ⁵
կատարել, զոր ասեսդ :

LXXV. Յայնժամ Սիմոն ել յաշտարակն առաջի ամենե-
ցուն պսակեալ զափնեաւ, և տարածեալ զձեռս սկսաւ թռչել.
Իսկ Մերոն իբրեւ ետես զնա յափշտակեալ յօդս, ասէ ցՊետրոս
և ցՊաւղոս. Արդարեւ աստուած է Սիմոն, իսկ զուք մոլորե- ¹⁰
ցուցիչք էք. Պետրոս ասաց. Այժմ՝ զիտասցես, թաղաւոր, զմեզ
Քրիստոսի գոլ աշակերտս, իսկ զսա չարագործ. Մերոն ասաց.
Պարտեալք զուք, և տակաւին յամառիք. ահա տեսանէք զնա
ամբարձեալ յերկինս, և զուք մնայք 'ի նմին :

LXXVI. Յայնժամ Պետրոս նայեցեալ 'ի Պաւղոս ասէ. 'Ի ¹⁵
վեր նայեաց և տես, Պաւղոս. Պաւղոս լի արտասուօք նայեցեալ

¹ ուր : իւր C. — ² զի om. C. — ³ զսս, թաղաւոր C. — ⁴ ես
om. C. — առաքեցից E. — ⁵ զհրեշտակսն C; զհրեշտակ AB. — առ-
նել քեզ AB. — առ իս զալ AB. — ⁶ տեսանել զքեզ C.

LXXV. ⁸ գաբնեաւ C. — զձեռս իւր C. — ¹⁰ է : էր C. — իսկ :
և C. — ¹¹ մոլորեցուցիչք էք AE; om. էք C; մոլորեցուցէք B.
— ¹² զիտասցես om. B. — զմեզ, թաղաւոր C. — թաղաւորին Քրի C.
— ¹³ աշակերտք C. — զսա : զնա CE. — ¹⁴ պարտեալք C. — զուք
om. C. — և (տակաւին) om. BE. — և ահա C. — ¹⁵ մնայք 'ի
նմին AE; add. մոլորութեան C; տակաւին մնայք B.

LXXVI. ¹⁵ յայնժամ նայեցեալ Պետրոս ընդ Պաւղոսի C.
— նայեա՛ E. — ¹⁶ տես, Պաւղոս AB; om. Պաւղոս CE. — Պաւ-
ղոսի արտասուօք (om. լի) C.

εἶπεν· Οὐκοῦν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν οὐρανὸν μέλλετε ἀνελθεῖν ²; οἱ δὲ εἶπον ³· Ὅπως καὶ ὅπου ⁴ δοκεῖ τῷ καλοῦντι ἡμᾶς. Σίμων εἶπεν· Ἵνα γνῶς, βασιλεῦ, τούτους ἀπατεῶνας εἶναι, ἐγὼ παραυτίκα, ἡνίκα ἀναβῶ ⁵ εἰς τὸν οὐρανόν, πέμπω ⁶ τοὺς ἀγγέλους μου πρὸς σε, καὶ ποιῶ σε ἐλθεῖν πρὸς με. Νέρων εἶπεν· Ποίησον ἐν τάχει· θέλω γὰρ ἰδεῖν σε πληροῦντα, ὃ λέγεις.

LXXV. Τότε ὁ Σίμων ἀνέβη ἐπὶ τὸν πύργον ἐνώπιον πάντων, ἐστεφανωμένος δάφνη, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας ¹ ἤρξατο πέτασθαι. Ὁ δὲ Νέρων ὡς εἶδεν αὐτὸν αἰρόμενον εἰς τὸν ἀέρα ², λέγει πρὸς Πέτρον καὶ Παῦλον ³· Ἀληθῶς ⁴ θεός ⁵ ἐστὶν ὁ Σίμων, ὑμεῖς δὲ ⁶ πλάνοι ἐστέ. Ὁ Πέτρος ⁷ ἔφη· Παραχρῆμα γνώση, βασιλεῦ, ἡμᾶς μὲν ⁸ τοῦ Χριστοῦ εἶναι μαθητάς, τοῦτον δὲ ⁹ κακοῦργον. Νέρων εἶπεν· Ἡ τ τ η μ έ ν οἱ ὑ μ εῖ ς, καὶ ἔτι ἐνίστασθε· ἰδοὺ θεωρεῖτε αὐτὸν ἀνερχόμενον εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ¹⁵ ὑμεῖς ἀκμὴν ἐπιμένετε ¹¹.

LXXVI. Τότε ὁ Πέτρος ἀτενίσας τῷ Παύλῳ λέγει· Ἀνανευσον καὶ ἴδε, Παῦλε ¹. ὁ Παῦλος πλήρης δακρύων ἀνανεύσας

² « auch ihr steigt nun in den Himmel auf? » — ³ οἱ δὲ εἶπον D. — ⁴ καὶ ὅπου D. — ⁵ ἡνίκα ἀναβῶ DP. — ⁶ πέμπω DIP. — ⁷ σὲ πληροῦντα DP « denn ich will dich, was du sagst, vollführen sehen ».

LXXV. ¹ ἐστεφανωμένος δάφν. καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας DIP. — ² αἰρόμενον εἰς τὸν ἀέρα P (add. καὶ πετόμενον). — ³ πρὸς Πέτρον καὶ Παῦλον P. — ⁴ ἀληθῶς D. — ⁵ Arm hat gegen alle griechischen Handschriften und gegen die lateinische Version (« verax homo ») das richtige und nach dem ganzen Zusammenhange einzig mögliche θεός (« wahrhaft Gott ist Simon ») bewahrt. — ⁶ ὑμεῖς δέ P. — ⁷ om. πρὸς ὃν (ὁ Πέτρος) I. — ⁸ om. ἀληθινούς. — ⁹ om. μὴ εἶναι Χριστόν, ἀλλὰ μάγον καὶ DP. — ¹⁰ καὶ ὑμεῖς ἀκμὴν ἐπιμένετε P (om. ὑμεῖς). Der ganze Satz lautet: « Ueberwiesen seid ihr, und noch widersetzt ihr euch; siehe, schauet ihn, sich erhebend zum Himmel, und ihr bleibt auf dem Gleichen (vos manetis in eodem). »

LXXVI. ¹ « in die Höhe blick' und sieh', Paulus! »

եաւ թռուցեալ զՍիմոն, ասէ. Պետրէ, զինչ առնես, կատարեա՛ւ, զոր սկսարդ, զի ահա կոչէ զմեզ տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, և Ներոն իբրեւ լուաւ 'ի նոցանէ, ժպտեցաւ և ասէ. Սոքա տեսանէն զինքեանս պարտեալս, և արդ շաղփաղփին. Պետրոս ասաց. Եւթմ ծանիցես զմեզ ոչ գոլ շաղփաղփս. ասէ Պաւլոս 5
 ցՊետրոս. Երա՛ ապա զոր առնելոցդ ես, ընդդէ՞ր յապաղես :

LXXVII. Յայնժամ նայեցեալ Պետրոս ընդդէմ Սիմոնի ասէ. Երդմեցուցանեմ զձեզ, հրեշտակք սատանայի, որք յափշտակեցէք զդա յօդս առ 'ի խաբել զսիրտս մարդկան. յԵստոած ամենայնի և 'ի տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ յերրորդ աւուր 10
 յարեաւ 'ի մեռելոց, յայսմ ժամէ մի՛ ևս զդա բառնայք, այլ թողէք զդա. և առժամայն թողեալ անկաւ 'ի տեղւոջն կոչեցելու մն Սաղոաբիա, որ էր Եռաճանապարհ. և չորք մասունք եղեալք և

¹ զՍիմ. թռուց. CE. — Պետրէ : ցՊետրոս AB. — ² մեր om. AB. — ⁴ պարտեալս AE; պատրեալ C; պատեալս B. — շաղփաղփին C. — ⁵ զմեզ ոչ գոլ շաղփաղփս C; զմեզ ոչ շաղփաղփս A; զմեզ ոչ գոլ 'ի շաղփաղփս E; ոչ գոլ զմերս շաղփաղփանս B. — ⁶ ապա om. C. — առնելոց C.

LXXVII. ⁷ Պետրոսի E. — և (ասէ) B. — ⁹ յափշտակեցէք AB; յափշտակէք E; յափշտակեալ C. — յԵճն E. — ¹⁰ 'ի (տէր) om. B. — աւուր C; յաւուր ABE. — ¹¹ յարեալ B. — յայսմ ժամէ C; յայսմ հետէ ABE. — մի՛ ևս բառնայք զդա, այլ թողէք 'ի վայր C. — զդա(բառն.) om. AB. — ¹² թողեալ զնա C. — կոչեցելու մն Սաղոաբիա CE (C Սաղոաբիայ); կոչեցեալ Սառաբիա A; Եզոաբիայ կոչեցելու մն B. — ¹³ եռաճանապարհ AB; եռեայ ճանապարհ E; եռաճանապարհի C. — չորս մասունս եղեալ և չորս կաուրս C.

ἐθεάσατο πετόμενον τὸν Σίμωνα. λέγει· Πέτρε, τί ποιεῖς²;
 τελείωσον, ὃ ἐνήρξω· ἰδοὺ γὰρ προσκαλεῖται ἡμᾶς ὁ κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. καὶ ὁ Νέρων ἀκούσας αὐτῶν ὑπεμειδιά-
 σεν καὶ λέγει· Οὗτοι βλέπουσιν ἑαυτοὺς ἡττημένους, καὶ ἄρτι³
⁵ ληροῦσιν. Πέτρος εἶπεν· Ἄρτι γνώσῃ, μὴ εἶναι ἡμᾶς λήρους.
 λέγει⁴ ὁ Παῦλος τῷ Πέτρῳ· Ποίησον τὸ λοιπόν, ὃ ποιήσεις·
 τί βραδύνεις⁵;

LXXVII. Τότε ὁ Πέτρος ἀτενίσας κατὰ τοῦ Σίμωνος λέγει·
 Ὁρκίζω ὑμᾶς, οἱ ἄγγελοι τοῦ σατανᾶ οἱ φέροντες αὐτὸν εἰς τὸν
¹⁰ ἄέρα¹ πρὸς τὸ ἀπατᾶν τὰς τῶν² ἀνθρώπων καρδίας, τὸν θεὸν³
 τῶν ἀπάντων καὶ κύριον ἡμῶν⁴ Ἰησοῦν τὸν Χριστόν, ὃς τῇ
 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἡ γέρθη ἐκ τῶν νεκρῶν⁵. ἀπὸ ταύτης τῆς ὥρας
 μηκέτι αὐτὸν βαστάξῃτε, ἀλλ' ἐξεάσατε αὐτόν. καὶ παραχρῆμα
 ἀπολυθεὶς ἔπεσεν εἰς τόπον λεγόμενον Σάκρα Βία, ὃ ἦν ἱερὰ

² ποιεῖς DI. — ³ καὶ ἄρτι pro ἄρτι καί. — ⁴ om. δέ DEILPQ. — ⁵ τί βραδύνεις DP.

LXXVII. ¹ « die ihr ihn entführtet in die Lüfte ». — ² om. ἀπίστων I. — ³ om.
 τὸν κτίστην. — ⁴ ἡμῶν DP. — ⁵ om. ἦν DEI.

չորք կաուրք առ միմեանս եղեալք առ 'ի վկայութիւն տաքե-
լոցն յաղթութեան մինչև ցայսօր :

LXXVIII. Յայնժամ 'Ներոմէ բարկութեամբ լցեալ վասն
մահուան կախարդին Սիմոնի և կալեալ զՊետրոս և զՊաւղոս
արար 'ի կապանս լինել. իսկ զմարմինն Սիմոնի հրամայեաց ⁵
զյօշուածսն զերիս աւուրս պահել կարծելով նմա յառնել յեր-
րորդ աւուրն, առ որ Պետրոս ասաց. Ոչ երբեք յառնէ, զի ճշմար-
տապէս մեռեալ է դատապարտեալ 'ի տանջանսն յաւիտենից.
և 'Ներոմէ ասէ ցնա. Ո՞վ հրամայեաց քեզ զայդպիսի դժնդակ
գործ գործել. Պետրոս ասաց. Անսրբութիւն նորա և չարութիւն ¹⁰
և հայհոյութիւնն պարզեցեաց նմա զկորուսան. 'Ներոմէ ասաց.
'Քանզի ընդդէմ կամաց իմոց արարէք, չարաւ կորուսից զձեզ.
Պետրոս ասաց. Ոչ զոր դու կամիցիս, այն լինիցի մեզ, այլ զոր
պատմեաց մեզ տէր մեր Յիսուս 'Քրիստոս, պարտ է կատարել :

¹ կաուրք: add. եղեալք AB. — առ ('ի վկայ.) om. B. — ² յաղ-
թութիւն B.

LXXVIII. ⁴ մահուն Սիմ. կախարդի C. — ⁵ զմարմին C.
— հրամայեաց om. B. — ⁶ նմա յառնել BC; յառնել նմա E;
նորա յառնել A. — յերրորդ աւուրն ACE (A աւուր); յերիս
աւուրս B. — ⁷ ճշմարիտ մեռաւ AB. — ⁸ դատապարտեալ add. է AB.
— ⁹ ո՞վ: praem. և AB. — զայդպիսի: զայդ C. — դժնդակ om. C.
— ¹⁰ անսրբութիւն BE; անօրէնութիւն AC. — նորա om. B. — չա-
րութիւնն B. — ¹¹ և հայհոյութիւնն E; om. BC; հայհոյու-
թեանն A (om. և). — պարզեցեաց նմա զկորուսան BE; om. C;
պարզ. դմա զկորնչելդ A. — ¹² արարիք զայդ C. — չարիւ E.
— ¹³ կամիս AB. — ¹⁴ պատմեաց: պատրաստեաց A. — մեզ om. E.
— տէրն E.

ὁδός⁶. καὶ τέσσαρα μέρη γινόμενα, καὶ τέσσαρες..... συνηνωμένοι⁷, εἰς μαρτύριον τῆς τῶν ἀποστόλων νίκης ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

LXXVIII. Τότε ὁ Νέρων θυμοῦ πλησθεὶς propter mortem
 5 Simonis venefici καὶ κρατήσας τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον ἐποίησεν ἐν δεσμοῖς γενέσθαι, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Σίμωνος ἐκέλευ-
 σεν, τὰ μέλη τρεῖς ἡμέρας² φυλαχθῆναι, νομίζων ἐγερθῆναι αὐτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. πρὸς ὃν ὁ Πέτρος εἶπεν· Οὐκέτι ἐγείρεται,
 ἐπειδὴ ἀληθῶς τέθνηκεν, καὶ εἰς τὴν αἰώνιον κατακριθεὶς
 10 κόλασιν. καὶ ὁ Νέρων λέγει αὐτῷ· Τίς σοι ἐπέτρεψεν τοιοῦτον πρᾶγμα ποιῆσαι δεινόν; Πέτρος εἶπεν· Ἡ ἀνιερότης αὐτοῦ⁴
 καὶ ἡ πονηρία καὶ ἡ βλασφημία παρέσχεν αὐτῷ τὸ ἀπολέσθαι. Νέρων εἶπεν· Quia contra voluntatem meam πεποιήκατε⁵,
 κακῶς ἀπολέσω ὑμᾶς. Πέτρος εἶπεν· Οὐχί, ὃ θέλῃς⁶ σύ, 15
 ἐκ εἴ ν ο γίνεται εἰς ἡμᾶς⁷, ἀλλ', ὃ ἐπηγγείλατο ἡμῖν ὁ κύριος ἡμῶν⁸ Ἰησοῦς Χριστός, χρεῖα ἐστὶν πληρωθῆναι⁹.

⁶ Arm hat *ἱερά* nicht übersetzt, sondern nur *ὁδός* (*καὶ ὁδὸς*). — ⁷ « und vier Stücke waren entstanden, und vier Risse einander gegenüber gebildet.... » Sollte im Griechischen wohl zu lesen sein *ἐλίκες* oder *ἐλικες* « Krümmungen, Windungen ? »

LXXVIII. ¹ « den Leib des Simon aber, die Fleischstücke, befahl er, drei Tage zu bewachen ». — ² *τρεῖς ἡμέρας* DIOPQ. — ³ om. *οὗτος*. — ⁴ « seine Unheiligkeit » ? — ⁵ om. *διὰ τοῦτο*. — ⁶ *θέλῃς* BD. — ⁷ *γίνεται εἰς ἡμᾶς* P. — ⁸ *κύριος ἡμῶν* D. — ⁹ « ist es nötig zu erfüllen » (*πληρῶσαι* ?).

LXXIX. Յայնժամ՝ Մերոմն ասաց ցԱզրիպպաս եպարքոնն.
 Օրս զայսոսիկ զխռովեցուցիչս չարաւ կորուսանել արժան է.
 վարոցօք ապա երկաթիւք հարեալ հրամայեաց զնոսա՝ ի Մաւ-
 մաքոյ անդւոջ սպանանել, և զամենեսեան զայնպիսին չարաւ
 վախճանել. Ազրիպպաս եպարքոս ասաց. Բարի թագաւոր, ոչ է ⁵
 արժան չարչարել զնոսա որպէս խռովիչս եղեալ. Մերոմն ասաց.
 Ընդդէմ էր. Ազրիպպաս ասաց. Օր Պաւղոս անպարտ երեւի, իսկ
 Պետրոս մահու պարտաւոր է, ի վերայ այսորիկ և անկրօն իսկ.
 Մերոմն ասաց. Որովք ապա տանջանօք պարտ է կորուսանել
 զդոսա. Ազրիպպաս ասաց. Որպէս ինձ իրաւացի թուի, զՊաւ- ¹⁰
 ղոսի անկրօնի զգլուխն հատանել, իսկ զՊետրոս, քանզի մահու
 պարտաւոր է, ի վերայ փայտի սպանանել. Մերոմն ասաց. Պե-
 ղեցիկ դատեցար :

LXXIX. ¹ ցԱզրիպպաս BCE ; ցԱզրիպաս A. — եպարքոնն B ;
 եպարքոս C ; և ցեպարքոնն A ; հիւպարքոս E. — ² զարսս AC ;
 զայրս B. — ³ վարոցօք om. A. — ապա : praem. և ABE. — հա-
 րեալ BE ; (B հալեալ) ; om. C ; հարկանել A. — հրամայեաց BC ;
 հրամայեմ E ; om. A. — զնոսա : BE ; om. A ; C երկաթիւք հրա-
 մայեաց խարել զնոսա և զամենեսեան զայնպիսիս.... — Մաւմա-
 քոյ B ; նաւմաքմոռա A ; Մաւմաքմարի E (C om.). — ⁴ սպանա-
 նել : praem. ևս և A. — զայդպիսիսդ E. — ⁵ եպարքոս : praem. և A ;
 հիւպարքոս E. — ասացին A. — ⁶ զնոսա : add. ի միասին E. — որ-
 պէս խռովեցուցիչս եղեալս E. — ⁸ այսորիկ — ի վերայ (փայտի
 սպան.) om. A. — իսկ om. C. — ⁹ որով C. — ապա E ; om. BC.
 — կորուսանել : praem. կատարել և B. — ¹⁰ զդոսա B ; om. C ;
 զնոսա E. — ¹¹ Պաւղոսի CE. — զՊետրոս : Պետրոս B.

LXXIX. Τότε ὁ Πέτρος εἶπεν πρὸς Ἀγρίππαν τὸν ἑπαρχόν·
 Τοὺτους τοὺς ἀνθρώπους ἀθρησκεύτους κακῶς ἀπολέσθαι
 χρή¹. κινάrais οὖν σιδηραῖς τυρθέντας κέλευσον² αὐτοὺς ἐν τῷ
 ναυμαχίῳ τόπῳ ἀναλωθῆναι, καὶ πάντας τοὺς τοιούτους κακῶς
 5 συντελεσθῆναι. Ἀγρίππας ὁ ἑπαρχος εἶπεν· Ἀγαθὲ βασιλεῦ,
 οὐχ' ἀρμόζει³ αὐτοὺς τιμωρηθῆναι ὡς ἀθρησκεύτους ὄντας⁴. Νέ-
 ρων εἶπεν· Διὰ τί; Ἀγρίππας εἶπεν· Ἐπειδὴ ὁ Παῦλος ἀθῶος
 φαίνεται, ὁ δὲ Πέτρος φόνου ἑνοχὸς ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ἀθρήσκευ-
 τος⁵. Νέρων εἶπεν· Ποίους οὖν tormentis opus est perdere
 10 istos? Ἀγρίππας⁶ εἶπεν· Ὡς ἐμοὶ φαίνεται δίκαιον⁷, Παῦλον⁸
 ἀθρήσκευτον τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆναι⁹, τὸν δὲ Πέτρον, διὰ τὸ
 φόνον ἀνύσαι¹⁰ ἐπὶ ξύλου¹¹ θνήξασθαι¹². Νέρων εἶπεν· Κάλλι-
 στα¹³ ἔκρινας.

LXXIX. ¹ « diese aufrührerischen (Verwirrung stiftenden) Männer schlimm zu vernichten, ist würdig ». — ² κέλευσον P. — ³ om. οὕτως. — ⁴ « nicht ist es würdig, sie zu peinigen, wie solche, die aufrührerisch sind ». — ⁵ « ausser diesem aber auch religionslos ». — ⁶ om. ὁ ἑπαρχος DLMP. — ⁷ « wie es mir gerecht scheint » om. ἐστίν. — ⁸ om. ὡς DP. — ⁹ « dem religionslosen Paulus das Haupt abzuschlagen ». — ¹⁰ « weil er des Todes schuldig ist ». — ¹¹ ἐπὶ ξύλου DP. — ¹² θνήξασθαι G « auf dem Holze zu töten ». — ¹³ κάλλιστα DP.

LXXX. Աստի բաց տարեալք եղեն յերեսաց Ներոմնի, առեալք զվճիռ մահու. մինչդեռ տանէին զՊաւղոս ՚ի գլխատել հեռագոյն ՚ի քաղաքէն իբրեւ մըննօք երեք կապեալ երկաթի կապանօք. իսկ որ պահէին զնա զօրականքն, երեք էին ազգի գոլով մեծի. և ելեալ ընդ դուռնն միով նետընկեցաւ հեռագոյն զի 5 պեցաւ նոցա կին ոմն աստուածապաշտ. և տեսեալ զՊաւղոս երկաթակապ քարշեալ զթացաւ և ելաց յոյժ. և անուն կնոջն Պեռպատուա, և էր միականի. զոր տեսեալ Պաւղոսի ասէ ցնա. Տուր ինձ զուրարդ քո, և ՚ի դառնալն իմում տաց զնա քեզ. որ և յօժարութեամբ ետ. և զօրականքն ծիծաղեցան և ասեն. Ընդ 10 զէր կամիս կորուսանել զփակեղնդ քո. ոչ զիտես, զի ՚ի գլխատել երթայ. և Պեռպատուա առ նոսա ասաց. Արդմեցուցանեմ

LXXX. ¹ տարեալ A. — եղեն om. AB. — յերեսացն E. — ² առեալք BE (E praem. և); առեալ AC. — վճիռ E. — մինչդեռ: praem. և A. — ³ իբրեւ AC; om. BE. — ⁴ որ: որք C. — զօրականքն CE; զօրականք A; պահապանքն B. — երեք էին: երեքեան A. — ⁵ մեծ ազգի գոլով C. — և (և.) om. C. — դուռն C. — միով ACE; միոյ B. — նետընկեցաւ ABC; մեծ ընկեցաւ E. — հեռագոյն ACE (C add. ՚ի քաղաքէն); om. B. — ⁶ նոցա: նմա C. — ոմն om. B. — ⁷ երկաթակապ CE; երկաթա ապա (sic) B; երկաթի կապանօք A. — քարշեալ C. — զթացեալ (om. և) C. — և էր (անուն) AB. — ⁸ Պեռպատուէ A; Պեռապատուայ B; Պեռեպատուա C; Պեռպատուա E. — Պաւղոսի տես. C. — ցնա om. C. — ⁹ զուրարդ B; զուրար C; զուրուարդ E; զարդ քո A. — տայց AB. — քեզ զնա CE. — որ om. C. — ¹⁰ զօրակ.: add. C որ տանէին. — ¹¹ զփակեղն C. — զի: եթէ CE. — ¹² և (Պեռպ.) om. C. — Պեռապատուէ A; Պեռապատուայ B; Պեռապատուա C; Պեռպատուա E. — ասաց: ասէ E.

LXXX. Καὶ ἀπήχθησαν ἀπὸ προσώπου Νέρωνος λαβόντες τὴν ἀπόφασιν ². ἀπαγομένου τοῦ Παύλου ³ εἰς τὸ ἀποκεφαλισθῆναι procul ἀπὸ τῆς πόλεως ἄχρι μυλίων τριῶν, σιδηροδεσμίου ⁴. οἱ δὲ φυλάσσοντες αὐτὸν στρατιῶται τρεῖς ἦσαν ὄντες γένους με-
⁵ γάλου. καὶ ἐξελθόντες ⁵ τὴν πόρταν ⁶ μιᾶς σαγίττης ⁷ procul, ὑπήντησεν αὐτοῖς γυνή τις ⁸ θεοσεβής, καὶ θεωρήσασα τὸν Παῦ-
λον σιδηροδέσμιον συρόμενον ἐσπλαγχνίσθη ⁹ καὶ ἔκλαυσεν σφο-
δρῶς· καὶ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς Περπετούα ¹⁰, καὶ ἦν μο-
νόφθαλμος. ἦν ἰδὼν ὁ Παῦλος ¹¹ λέγει αὐτῇ· Δός μοι τὸ ὠρά-
¹⁰ ριόν σου, καὶ ὑποστρέφων ¹² δίδωμί ¹³ σοι αὐτό. ἦ καὶ ¹⁴ προθυ-
μως ἔδωκεν· καὶ οἱ στρατιῶται προσεγέλασαν καὶ λέγουσιν ¹⁵.
Διὰ τί θέλεις ἀπολέσαι τὸ φακιόλιόν σου ¹⁶. οὐκ οἶδας, ὅτι ἐπὶ
τὸ ¹⁷ ἀποκεφαλισθῆναι ὑπάγει; καὶ ἡ Περπετούα πρὸς αὐτοὺς
εἶπεν· Ὁρκίζω ὑμᾶς κατὰ τῆς σωτηρίας καίσαρος· εἰς αὐτὸ τὸ

LXXX. ¹ om. ὁ τε Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος. — ² « nachdem sie erhalten hatten das Urtheil des Todes ». — ³ « während sie Paulus führten »; om. δέ. — ⁴ om. ἦν N. In Arm fehlt dem Satze ein Praedicat. — ⁵ ἐξελθόντες Q oder ἐξελθόντων mit Unterdrückung von αὐτῶν DP. — ⁶ om. ὡσεύ. — ⁷ μιᾶς σαγίττης BDLMNOPQT; om. τὸ μήκος. — ⁸ γυνή τις LMP. — ⁹ om. αὐτῷ D. — ¹⁰ om. ἐλέγετο. — ¹¹ om. κλαίουσαν. — ¹² ὑποστρέφων P (ἀποστρέφων D?). — ¹³ « werde ich... geben ». — ¹⁴ om. λαβοῦσα τὸ ὠράριον DP. — ¹⁵ om. τῇ γυναικί I. — ¹⁶ om. γόναι. — ¹⁷ ἐπὶ τὸ P.

զձեզ 'ի փրկութիւն կայսեր, այդուիկ փակեղամբ պատեցէք զաչս
դորա, յորժամ հատանէք զզլուլս դորա, որ եղև այնպէս, և
զլիստեցին զնա 'ի տեղւոջն կոչեցելում Մասան, մերձ առ ստո-
րովնի ծառոյն, և որպէս կամեցաւ Մատուած, նախ քան զգառ-
նալ զօրականացն տուաւ փակեղն կնոջն՝ ունելով կաթս արեան, 5
և իբրև զգեցաւ զնա, առժամայն բացաւ նորա ակնն :

LXXXI. Իսկ զօրականքն, որք տանէին զՊետրոս 'ի խաչել,
ասէ ցնոսա. Քանզի տէր իմ Յիսուս Քրիստոս յերկնից յերկիր
էջ, ուղիղ 'ի խաչին բարձրացաւ. և զես, որ յերկրէս եմ, յեր-
կնս կոչելով, արժանի է, 'ի խաչիդ զլիսոյ իմոյ 'ի խոնարհ լինել 10
և զոտս իմ յերկինս կոյս ուղղել, զի ոչ եմ արժանի լինել 'ի
խաչիդ, որպէս տէրն իմ. շրջեցէք զեազդ իմ, և նոքա վաղվա-
զակի շրջեցին զեաչն, և զոտս նորա 'ի վեր բեռեցին :

LXXXII. Եւ եկն անդ անթիւ բազմութիւն բամբասելով
զկայսրն լի ցամամբ, մինչև զի այրել զնա խորհելով. իսկ Պե- 15

¹ կայսերն C. — փակեղամբդ C. — ² որ եղև այնպ. om. C.
— ³ տեղւոջ E. — կոչեցելումն C. — մերձ om. A. — ⁴ ստորովե-
նի BE ; ստորոտենի A ; ստորոտովէն C. — ծառոյն C. — և (որպ.)
om. A. — կամեցաւ C^ծ : Տէր եցոյց A. — ⁵ ունելով կաթս (A կա-
թուած) արեան ABE ; որ ունէր զկաթուած արեանն C. — ⁶ և
(իբր.) om. C. — բացաւ նր ակնն : ողջացաւ ակն նր C.

LXXXI. ⁷ որք : որ E. — 'ի (խաչ.) om. C. — ⁸ ցնո om. C.
— տէրն CE. — յերկիր om. AB. — ⁹ և (զես) om. C. — ¹⁰ ար-
ժան CE. — խաչես A. — 'ի (խոն.) om. E. — ¹¹ իմ om. E. — լի-
նել : praem. այնպէս CE. — ¹² խաչիդ BE ; խաչին AC. — զտէրն C.
— վաղվազակի om. AB.

LXXXII. ¹⁴ եկն CE ; եկին AB. — ¹⁵ զկայսր E. — զնա խոր-
հելով : զկայսրն խորհեցան C.

φακιόλιον δήσατε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν ἀποτέμνητε αὐ-
 τοῦ τὴν κεφαλὴν. ὁ ¹⁸ γέγονεν οὕτως. καὶ ἀπεκεφάλισαν αὐ-
 τὸν εἰς τόπον καλούμενον Μάσαν ¹⁹, πλησίον τοῦ δένδρου τοῦ
 στροβίλου. καὶ ὡς ἡβουλήθη ὁ θεός, πρὶν ὑποστρέψαι τοὺς
 5 στρατιώτας, ἀπεδόθη τῇ γυναικὶ τὸ φακιόλιον, ἔχον σταγόνας
 αἵματος. καὶ ὡς ἐφόρεσεν αὐτὸ, εὐθέως ²⁰ ἀνέφχθη αὐτῆς ὁ ὀφ-
 θαλμός.

LXXXI. Οἱ δὲ ἀπαγαγόντες στρατιῶται τὸν Πέτρον εἰς
 σταυρῶσαι, λέγει πρὸς αὐτούς ¹. Ἐπειδὴ ὁ κύριός μου Ἰησοῦς
 10 Χριστὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς κατέβη, ὁρθός ² ἐν τῷ
 σταυρῷ ὑψώθη· καὶ ἐμέ, ἀπὸ τῆς γῆς ὄντα, ὅταν ³ εἰς τὸν
 οὐρανὸν καλέσῃ, ἄξιόν ἐστιν, ἐν τῷ σταυρῷ τὴν κε-
 φαλήν μου κατὰγειν ⁴, καὶ τοὺς πόδας μου πρὸς τὸν οὐρανὸν κα-
 τευθῆναι, ἐπεὶ ⁵ οὐκ εἰμὶ ἄξιός ⁶ ἐν τῷ σταυρῷ εἶναι, ὡς ⁷ ὁ κύ-
 15 ριός μου. ἀντιστρέψατε τὸν σταυρόν μου. κάκεῖνοι εὐθέως ἀντέ-
 στρεψαν τὸν σταυρόν, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἄνω προσήλωσαν.

LXXXII. Καὶ συνῆλθεν ibi ¹ ἀναρίθμητον πλῆθος, λοιδο-
 ροῦντες τὸν καίσαρα, θυμοῦ πεπληρωμένοι, ὥστε αὐτὸν βουλεύε-

¹⁸ om. καί. — ¹⁹ εἰς τόπον καλούμενον Μάσαν I; om. καλούμενην Ἀκουαί Σαλ-
 βίας DP(I). — ²⁰ om. καὶ παραχρῆμα (I).

LXXXI. ¹ «Die Soldaten aber, welche Petrus (om. τὸν ἄγιον) zum Kreuzigen
 führten (om. ὡς ἦλθον, αὐτόν), er spricht zu ihnen». Dem ersten Satze fehlt das
 Praedicat. Ob Arm ἀπαγαγόντες oder ἀπάγοντες (DOPQ) las, lässt sich aus dem
 armenischen Wortlaut nicht entscheiden. — ² ὁρθός Q. — ³ ὅταν DP. — ⁴ κατὰγειν DT.
 — ⁵ om. οὖν GOQT. — ⁶ om. οὕτως. — ⁷ om. καί DT.

LXXXII. ¹ *անդ* «dort», soll vielleicht hier ein τότε (P) wiedergeben.

տրոս տեսեալ զնոսա յայնոսիկ ջանալով արգել զնոսա և ասէ.
 Յառաջ քան զսակաւ աւուրս աղաչեցայ յեղբարց, ելանել և
 գնալ, և տեսի զտէր իմ Յիսուս Քրիստոս, և երկրպագեցի
 նմա և ասացի ցնա. Տէր, յո՞ երթաս, և ասէ ցիս. 'Ի Հռովմ'
 երթամ վերստին խաչել, և մինչդեռ զհետ երթայի նորա, դար- 5
 ձայ անդրէն 'ի Հռովմ, և ասէ ցիս. Ս'ի' երկնչեր, քանզի ընդ
 քեզ եմ, մինչև մուծից զքեզ 'ի տուն Հօր իմոյ :

LXXXIII. Այսն այսորիկ, որդեակք իմ, աղաչեմ զձեզ,
 մի' արգելուք զճանապարհս իմ, զի ոտք իմ զերկնայինն ուղե-
 որին ճանապարհ. մի' ապա այժմ տրամիք, այլ մանաւանդ խնդա- 10
 կիցք ինձ եղերուք, զի այսօր վաստակոց իմոց պողոցն հանդի-
 պիմ. և զայս ասացեալ աղօթեաց այսպէս. Պահանամ զքէն,
 հովիւ բարի, զի արժանաւորեցեր զիս ժամուս այսմիկ. այլ աղա-
 չեմ զքեզ, զոչխարս, զոր հաւատացեր ինձ, մի' վարատեսցին
 առանց իմ ֆնացեալք, զքեզ ունելով, 'ի ձեռն որոյ ես հօտիս 15

¹ ջանալով : ջանալ C ; ջանացեալս E. — և ասէ : ասելով CE.
 — յառաջ om. C. — ² յեղբարցն գնալ ելանել C. — ³ տեսի : տե-
 սեալ իմ AB. — զՏէրն E. — իմ om. AB. — և (երկրպ.) om. E.
 — ⁴ ցնա om. C. — ⁴ յո՞ : ոչ E. — ⁶ դարձաւ C. — քանզի : զի C.
 — ⁷ զքեզ om. C.

LXXXIII. ⁸ այնորիկ C. — ⁹ արգելուք : խափանէք CE. — զի
 ոտք—ճանապարհ om. A. — զի : զոր C. — ուղեորէ C. — ¹⁰ մի' :
 praem. և A. — ապա այժմ տրամ CE ; A. om. այժմ ; B. ապա
 տրամ այժմ. — մանաւանդ om. AB. — ¹¹ խնդակիցք ինձ եղ. ABE
 (E խնդակից) ; խնդացէք C. — հանդիպիմ պողոցն C. — ¹³ ար-
 ժանաւորեցեր : արժանի արարեր C. — ժամուս այսմիկ CE ; 'ի
 ժամուս այսմ AB. — այլ om. C. — ¹⁵ ունելով : add. հովիւ AB.
 | որոյ : որոց C.

σθαι κατακαῦσαι. ὁ δὲ Πέτρος θεωρῶν αὐτοὺς οὕτως ἀγωνιῶν-
 τας², διεκώλυεν αὐτοὺς καὶ λέγει· Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν πα-
 ρεκλήθην ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἀναχωρεῖν³, καὶ ἐθεώρησα
 τὸν κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν· καὶ προσεκύνησα⁴ αὐτῷ καὶ
 5 εἶπον⁵ αὐτῷ· Κύριε, ποῦ πορεύῃ; καὶ λέγει μοι⁶· Ἐν Ῥώμῃ
 ἀπέρχομαι πάλιν σταυρωθῆναι. καὶ ἐν τῷ ἀκολουθεῖν με αὐτῷ
 ὑπέστρεψα πάλιν εἰς Ῥώμην. καὶ λέγει μοι· Μὴ φοβοῦ, ὅτι μετὰ
 σοῦ εἰμι, ἕως οὗ εἰσαγάγω σε εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου.

LXXXIII. Διὰ τοῦτο, τεκνία μου, παραινῶ ὑμᾶς¹, μὴ ἐμ-
 10 ποδίσητε τὴν ὁδόν μου· ἤδη γάρ² οἱ πόδες μου τὴν οὐράνιον
 ὁδεύουσιν ὁδόν. μὴ οὖν νῦν λυπεῖσθε, ἀλλὰ συγχάρητέ μοι μᾶλ-
 λον, ὅτι σήμερον τῶν πόνων μου τὸν καρπὸν ἐπιτυγχάνω. καὶ
 τοῦτο εἰπὼν προσηύξατο οὕτως· Εὐχαριστῶ σοι, ἀγαθὲ ποιμήν,
 ὅτι κατηξίωσάς με τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ δέομαί σου, τὰ πρό-
 15 βατα, ἃ ἐπίστευσάς μοι, μὴ σκεδασθῶσι χωρὶς μου
 μένοντες³, σὲ ἔχοντα, δι' οὗ ἐγὼ τὴν ποιμένην ταύτην ἡδυ-

² οὕτως ἀγωνιῶντας DP «um jenes sich bemühend (streitend)». — ³ «vor wenigen Tagen ward ich gebeten von den Brüdern, fortzugehen und zu wandern». — ⁴ προσεκύνησα BG. — ⁵ καὶ εἶπον B. — ⁶ om. ἀκολουθεῖ μοι BEGL.

LXXXIII. ¹ παραινῶ ὑμᾶς DP. — ² ἤδη ist in Arm allerdings nicht übertragen, sondern nur γάρ. Letzteres setzt aber ein ihm vorangegangenes, den Satz eröffnendes Wort voraus. — ³ «nicht mögen sie zerstreut werden ohne mich bleibend».

այսմիկ կարող լինէի հովուել. և զայս ասացեալ առժամայն
աւանդեաց զհոգին :

LXXXIV. Ապա երեւցան արք սուրբ, զորս ոչ երբէք ուրուք
էր տեսեալ, և ոչ յետ այնոցիկ կարացին տեսանել. որք ասէին
զինքեանս յԱրուստղէմէ զալ, հանդերձ Մարկեղաւ արամբ, որ
էր հաւատացեալ 'ի Քրիստոս. որոյ թողեալ զՍիմոն Պետ-
րոսի հետեւեցաւ. առին զմարմինն սրբոյն Պետրոսի հաւատա-
ցեալքն, և եղին զնա 'ի ներքոյ բեկկնոյն մերձ 'ի նաւմաքիւս 'ի
տեղւոջն կոչեցեալ Բատրիկանոն. իսկ երեք զօրականքն, որ հա-
տին զգլուխն Պաւլոսի, յետ երից ժամուց եկին 'ի նմին աւուր, 10
որք ունէին զբուղդոնն տանելով զնա առ Վերովն, և զիպեալք

¹ լինէի CE; եմ AB. — ասացեալ զայս (om. և) E. — առժամ:
աւանդ. զհոգին AB; աւանդ. զհոգին առժամայն C; աւան-
դեաց զհոգին 'ի Քրիստոս սուրբ առաքեալն Պետրոս E.

LXXXIV. ³ զորս ոչ երբ. ուրուք (A ուրեք) էր տես. ABE;
զոր ոչ ոք ուրեք երբէք տեսեալ էր C. — ⁴ յետ այնոցիկ: այլ A.
— կարացին տեսանել: տեսանել կարացեն C. — ⁵ որ—Քրիստոս
om. A. — ⁷ Պետրոսի հետեւեցաւ: Պետր. զկնի հետեւեցաւ A;
Պետր. հետեւեալցաւ (sic) E; Պետրոս հետեւեցաւ զհետ Պաւ-
լոսի C; Պետրոսի աշակերտեցան B. — ⁷ առին: praem. և A. — սր-
բոյն om. B. — ⁸ բեկկնոյն B. — նաւմաքիւս B; նաւմաքիւս E;
նաւմաքու C; նաւմաքմոյ A. — ⁹ կոչեցեալ AB; կոչեցելում E;
կոչեցելումն C. — Բատրիկանոն: Բիտրիկանոն B; Բեմիկանոն C;
Բամիկանոն E; Օլիտմոն A. — ¹⁰ հատին CE; հատան AB.
— եկին—աւուր AB; նորին աւուր եկին E; եկին նորին աւուր C.
— ¹¹ զբուղդոնն C; զբողոնն ABE. — ¹¹ զնա om. E. — առ Վ: Վե-
րովն C.

νήθην ποιμᾶναι. καὶ τοῦτο εἰπὼν παρέδωκεν παρὰ χρῆμα
τὸ πνεῦμα.

LXXXIV. Ἐφάνησαν οὖν ¹ ἅγιοι ἄνδρες, οὓς οὐδέποτε τις ²
ἑώρακει, οὐδὲ μετὰ ταῦτα θεάσασθαι ἤδυνήθησαν. οἱ ³ ἔλε-
5 γον ἑαυτοὺς ἀπὸ Ἱεροσολύμων παραγενέσθαι, ἅμα Μαρκέλλω
ἀνδρί ⁴, ὅστις ἦν τῷ Χριστῷ πεπιστευκώς, ὃς καταλιπὼν τὸν
Σίμωνα τῷ Πέτρῳ ἠκολούθει. ἦραν ⁵ τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου Πέτρου ⁶
οἱ πιστοὶ ⁷ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ὑπὸ τὴν τερίβινθον πλησίον τοῦ
ναυμαχίου εἰς τόπον καλούμενον Βατικάνον ⁸. οἱ δὲ τρεῖς στρα-
10 τιῶται οἱ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες τοῦ ⁹ Παύλου ¹⁰, μετὰ τρεῖς
ῥας τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦλθον, οἱ εἶχον τὴν βοῦλλαν ¹¹ ἀπά-
γοντες αὐτὴν τῷ Νέρωνι ¹². Καὶ ὑπαντήσαντες τῇ Περπετούχῃ

LXXXIV. ¹ « es erschienen nun », vgl. D παραυτίχα οὖν ἐφάνησαν. — ² om. πρό-
τερον D. — ³ οἱ P(D). — ⁴ om. ἰλλουστρίῳ I. — ⁵ om. δέ D. — ⁶ om. λάθρα. — ⁷ οἱ πι-
στοὶ DLMPQ. — ⁸ Βατικάνον: vielleicht las die Vorlage von Arm Βητικάνον DP;
einzig B (Բηϋϋϋϋϋϋ) hat diese Form bewahrt. — ⁹ om. ἁγίου I « die drei Sol-
daten aber, welche abgehauen hatten das Haupt Pauli ». — ¹⁰ om. ὡς. — ¹¹ τὴν
βοῦλλαν B. — ¹² « zu Nero ».

Պեռպատուայ ասեն ցնա. ¹Օր¹ է, կին դու, ահա, յամառութեամբ կորուսեր զփակեղնն քո. և նա ցնոսա ասէ. ²Ես զփակեղնս իմ վերստին առի, և ակնս իմ ետես, որպէս և տեսանէք զիս. և կենդանի է ³Տէր, ⁴Եստուած Պաւղոսի, և վասն ձեր ազաւջեցի զնա, արժանի լինել ծառայութեան տեսուն նորա. ⁵յայնժամ զօրականքն, որ զբուղղոնն ունէին, ծանեան զփակեղնն, և տեսին, թէ բացաւ նորա ակնն. աղաղակեցին, որպէս ՚ի միջէ բերանոյ և ասեն ՚ի ձայն մեծ. ⁶Եւ մեք ծառայք եմք տեսուն Պաւղոսի. և երթեալ Պեռպատուայ ՚ի պաղատն պատմեաց ⁷Ներոֆի, եթէ զօրականքն, որ զլիսատեցին զՊաւղոս, ասեն, եթէ ⁸Ոչ մտանեմք ՚ի քաղաքն, քանզի հաւատամք ⁹Քրիստոսի, զոր Պաւղոսն քարոզեաց, և յայսմ հետէ քրիստոնեայք եմք. ուսեալ ապա զայս ¹⁰Ներոֆի հրամայեաց զՊեռպատուա պահել երկաթի

¹ Պեռպատուեա A; Պեռպատուա B; Պեռպատուա C; Պեռպատուա E. — դու om. C. — ² յամառութ. քո C. — զփակեղն CE. — ասէ ցնոսա C. — Ես—իմ AB; ահա զփակեղն իմ C; և զփակեղն իմ E. — ³ ակն E. — և (տես.) om. AB. — ⁴ և վասն—նորա om. B. — ⁵ զնա om. A. — տեսուն om. C. — ⁶ որ: որք E. — զբուղղոնն ուն. C; զբողոնն տանէին AB; ունէին զփակեղն E. — զփակեղն C. — ⁷ ակն նր C. — որպէս ՚ի միջէ բերանոյ CE; om. AB. — ⁸ և ասեն om. C. — և (մեք) om. C. — տեսունն E. — ⁹ և երթեալ: C om. և; E om. երթեալ. — Պեռպատուէ A; Պեռպատուայ B; Պեռպատուեա C; Պեռպատուայ E. — ՚ի պաղատն (A պաղատանն) պատմեաց AB; պատմեաց ՚ի պաղատն (C add. արքունի) CE. — ¹⁰ որ: որք C. — ¹¹ և մեք հաւատ. C. — ¹² Պաւղոս CE. — ¹³ զայն (Ներ.) E. — զՊեռպատուէ A; զՊեռպատուայ B; զՊեռպատուա C; զՊեռպատուայ E. — հրամայեաց om. CE.

λέγουσιν αὐτῇ· Τί ἐστίν, σὺ γύναι; ἰδοὺ ἰδίῳ πείσματι¹³ ἀπώ-
 λεσας τὸ φακιόλιόν σου. ἡ δὲ πρὸς αὐτοὺς λέγει· Ἐγὼ τὸ φα-
 κιόλιόν μου ἀπέλαβον¹⁴, καὶ ὁ ὀφθαλμός μου ἀνέβλεψεν, ὡς καὶ
 ὀρᾷτέ με¹⁵, καὶ ζῇ Κύριος, ὁ θεὸς τοῦ Παύλου, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν
⁵ παρεκάλεσα αὐτόν, ἀξιόους γενέσθαι τῆς δουλείας τοῦ
 κυρίου αὐτοῦ¹⁶. τότε οἱ στρατιῶται οἱ τὴν βοῦλλαν ἔχοντες¹⁷,
 ἐγνώρισαν τὸ φακιόλιον καὶ εἶδον, ὅτι ἀνέψχθη αὐτῆς ὁ
 ὀφθαλμός· ἔκραξαν ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ λέγουσι φωνῇ
 μεγάλη· Καὶ ἡμεῖς δοῦλοι ἐσμεν τοῦ δεσπότη τοῦ Παύλου. καὶ
¹⁰ ἀπελθοῦσα¹⁸ ἡ Περπετούα εἰς τὸ παλάτιον¹⁹ ἀνήγγειλεν²⁰ τῷ
 Νέρωνι, ὅτι οἱ στρατιῶται οἱ ἀποκεφαλίσαντες τὸν Παῦλον²¹
 λέγουσιν, ὅτι Οὐκ ἐμβαίνομεν εἰς τὴν πόλιν· ἡμεῖς γὰρ πιστεύομεν
 τῷ Χριστῷ, ὃν ὁ Παῦλος ἐκήρυξεν, καὶ τὸ λοιπὸν²² χρι-
 στιανοὶ ἐσμεν. τότε μαθὼν τοῦτο²³ ὁ Νέρων ἐκέλευσεν

¹³ ἰδίῳ πείσματι G « durch Eigensinn ». — ¹⁴ ἀπέλαβον DP « habe ich zurückerhalten ». — ¹⁵ ὡς καὶ (om. P) ὀρᾷτέ (ἐωρᾷτέ D) με DP. — ¹⁶ « und um euretwillen habe ich gebeten, würdig zu werden des Dienstes seines Herrn ». — ¹⁷ « welche die Bulle hatten ». — ¹⁸ καὶ ἀπελθοῦσα O. — ¹⁹ om. τοῦ βασιλείως Νέρωνος. — ²⁰ ἀνήγγειλεν DP. — ²¹ « die Paulus enthaupteten ». — ²² « von jetzt an ». — ²³ teilweise nach DP καὶ μαθὼν (P μαθ. δέ) ὁ N.

կապանօք. իսկ զզօրականն հրամայեաց զմինն զլիստել, և զերկուսն քարկոծել արտաքոյ զրանն որպէս մզոն մի հեռի ՚ի քաղաքէն. իսկ զՊեռպետուա ՚ի բանդին, յորում պահէին, էր Պոնտենտիանա, աղջիկ երկիւղած, որ առեալ զծնօղս իւր և զամենայն ստացուածս կամէր քրիստոնեայ լինել. և արդեւեալ եղև ՚ի բանդին և Պեռպետուա. զամենայն վասն Պաւղոսի պատմեաց նմա, և առաւել ծնօղք նորա հաստատեցան ՚ի Քրիստոսի հաւատան. իսկ կինն Ներոնի քոյր նորա էր, և զազանի յղէր առ նա վասն Քրիստոսի, եթէ զյաւիտենական ուրախութիւնն տեսանեն, որք հաւատան ՚ի նա, և եթէ լուծանելիք եմ առժամանակեայքս և հանդերձեալքն յաւիտենականք, մինչև փախչել նմա ՚ի պաղատէ անտի և ոմանց ՚ի սիւնկղիտոսաց ընդ նմա. յայն

¹ զմին E. — ² զերկուսն: զերկրորդն E. — արտաքոյ զրանն CE; առ զրանն արտաքոյ AB. — մզոն մի AB; մզոնաւ միով CE. — ³ զՊեռպետուէ A, Պեռպետուայ B; Պեռպետուեա C; Պեռպետուայ E. — պահէինն CE. — Պանդենդիանէ A; Պենտոնտինեա B; Պոնդէնտիանի C; Պոնտենտինայ E. — ⁴ աղջիկն C. — որ: որոյ A. — զծնօղսն CE. — ⁵ ստացուածսն իւր C. — ⁶ բանդին AC (C բանտին); բանդ BE. — Պեռպետուէ A; Պեռպետուայ B; Պեռպետուա C; Պեռպետուա E. — զամ—նմա AB; պատմեաց զամ վն Պաւղոսի նմա (C om. նմա) CE. — ⁷ ծնօղքն CE. — ՚ի Քրի հաւատան AE; ՚ի Քրիստոս B; ՚ի հաւատան C. — ⁸ քոյր նր էր և om. A. — ⁹ ուրախութիւնն CE. — ¹⁰ լուծանեն առժամանակ. BE; կործանելոց են առժամանակեայքս A; լուծանի ՚ի քէն առժամանակեա կեանքս C. — ¹¹ յաւիտենականք: յաւիտեան մնան C. — փախչել: խափանել B. — նմա: նոցա A. — ¹² ՚ի պաղատանէ BE. — ոմանք A. — սիւնկղիտոսաց AB; սիւնկղիտոսաց C; սիւնկղիտոսաց E.

τὴν Περπετούαν ²⁴ φυλακιθῆναι σιδηροδέσμειον· τοὺς δὲ στρατιώ-
 τας ἐκέλευσεν τὸν μὲν ἕνα ἀποκεφαλισθῆναι, καὶ τοὺς δύο
 λιθοβοληθῆναι ἔξω τῆς πόρτης ὡς ἀπὸ μιλίου ἐνὸς τῆς πόλεως ²⁵.
 τὴν δὲ Περπετούαν ἐν ἡ φυλακῇ ἐτήρουν, ἣν
⁵ Ποντεντιάνα, κόρη εὐλαβῆς, ἡ λαβοῦσα ²⁶ τοὺς γονεῖς αὐ-
 τῆς καὶ πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν, voluit χριστιανὴ γενέσθαι. καὶ
 τηρουμένη ἦν ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἡ Περπετούα.
 πάντα τὰ περὶ τοῦ Παύλου ἐξηγήσατο αὐτῇ. καὶ πλεῖον οἱ
 γονεῖς αὐτῆς firmati sunt ἐν τῇ εἰς Χριστὸν πίστει·
¹⁰ ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Νέρωνος ἀδελφὴ αὐτῆς ὑπῆρχεν, καὶ λάθρα
 ἐδήλου αὐτῇ περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι αἰώνιαν χαρὰν βλέπουσιν
 οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν ²⁷, καὶ ὅτι πρόσκαιρά εἰσιν ²⁸ τὰ ὧδε,
 καὶ τὰ ἐκεῖ αἰώνια· ὥστε ²⁹ αὐτὴν φυγεῖν ἐκ τοῦ παλατίου,

²⁴ om. τὴν τοὺς στρατιώτας μὴνύσασαν. — ²⁵ « ungefähr eine Meile entfernt von der Stadt ». — ²⁶ λαβοῦσα: verhört für λιποῦσα. — ²⁷ « die an ihn glauben ». — ²⁸ om. ὅλα. — ²⁹ om. καὶ N.

Ժամ Վերոմն բազում տանջանօք չարչարեալ զՊեռպետուա, և
'ի վախճանին կապեալ քար մեծ զպարանոցէ նորա հրամայեաց
ընկենուլ 'ի վախից. և եղան նշխարք նորա 'ի դրան Մոմենտա-
նայ, իսկ Պոնտենտինա և նա յոլովից համբերեալ տանջանաց,
յիտոյ հրով այրեցին 'ի միում աւուր :

5

LXXXV. Բայց սուրբ արքն ասացեալք յԵրուսաղէմէ եկեալք,
զորս ոչ ոք յառաջագոյն ետես, ասացին ցամենայն ժողովուրդն.
Յնծացէք և ուրախ լերուք, զի մեծի փրկութեան արժանաւորե-
ցայք, սրբոց առաքելոցդ և սիրելեաց տեսոն մերոյ Յիսուսի
Քրիստոսի, այլ զիտացէք, այս Վերոմնի չարագոյն թագաւորի 10
ոչ երբէք ունել զթագաւորութիւն :

LXXXVI. Դէպ եղև ապա ատիլ Վերոմնի յամենայն ժո-
ղովրդոցն և զօրացն Հռովմայեցոց, մինչև խորհեցան հրապա-
րակապէս զնա հարկանել ըստ արժանի այնքան, մինչև արձա-

¹ բազմօք E. — զՊեռպետուա A; զՊեռպետուայ B; զՊե-
ռպետուա C; զՊեռպետուայ E. — և om. C. — ² կապեալ om. B.
— 'ի պարանոց A. — և հրամայ. C. — ³ վաշխից A. — դրանն C.
— Մոմենտինա A; Պոնտենտանայ B; Պոնդենտանայ C; Տո-
նենտանայ E. — ⁴ Պանտենտինա A; Պոնտենտանայ B; Պոն-
դենտանայ C; Պոնտենտինայ E. — և նա om. B. — յոլովից համ-
բերեալ A; համբերեաց յոլովից C; om. յոլովից BE.

LXXXV. ⁶ սուրբ արքն AC; սուրբքն BE. — ասացեալքն C;
ասացեալ A. — եկեալքն C; E om. յԵրուսաղ. եկեալք. — ⁹ ա-
ռաքելոցն C. — և սիրել. : սիրեցելոց (om. և) A. — ¹⁰ այլ : արդ A.
— չար C. — ¹¹ երբէք. add. այլ E.

LXXXVI. ¹² ատել B. — Վերոմնի ատիլ C. — ¹³ զորաց Հռով-
մայեցոցն E. — ¹⁴ հրապարակապէս BE; հրապարակաւ AC. —
հրապ. զնա հարկ. E; հրապ. հարկ. զնա C; զնա հրապ. հար-
կանել AB. — արժանեաց E.

καὶ τινὰς τῶν συγκλητικῶν ³⁰ μετ' αὐτῆς. τότε ὁ Νέρων πολλαῖς
 βασάνοις τιμωρήσας τὴν Περπετούαν καὶ τέλος δήσας λίθον
 μέγαν εἰς τὸν τράχηλον αὐτῆς ἐκέλευσεν ῥιφῆναι εἰς κρημνόν.
 καὶ ἐπέθῃ ³⁰ τὸ λείψανον αὐτῆς· εἰς πόρταν Μομεντάναν ³¹. ἡ
 5 δὲ Ποντεντιάνα καὶ αὐτὴ ὑπομείνασα κριτήρια πολλά, τέλος ³²
 πυρὶ ³³ ἔκαυσαν εἰς μίαν ἡμέραν.

LXXXV. Οἱ δὲ ἅγιοι ἄνδρες οἱ εἰπόντες ἐξ Ἱεροσολύμων
 παραγενόμενοι ¹, οὓς οὐδεὶς πρῶην ἐωράκει, εἶπον πρὸς πάντα τὸν
 λαόν· Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι μεγάλῃς σωτηρίας
 10 ἡξιώθητε ², τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ φίλων
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. γινώσκετε δὲ τοῦτον τὸν Νέ-
 ρωνα τὸν πονηρότατον βασιλέα ⁴ μηκέτι ⁵ τὴν βασιλείαν κα-
 τασχεῖν.

LXXXVI. Συνέβη οὖν ¹ μισηθῆναι τὸν Νέρωνα ἀπὸ πάν-
 15 τῶν τῶν λαῶν καὶ τῶν στρατιῶν τῶν Ῥωμαίων,
 ὥστε βουλεύεσθαι ² δημοσίᾳ αὐτόν ³ τύψαι, ὡς ἦν ἄξιος ⁴, ἕως οὗ ⁵

³⁰ συγκλητικῶν DHIPT (doch auch συγκλητίδων ist möglich). — ³¹ ἐπέθῃ DHP.
 — ³² Μομεντάναν ABDHP. — ³³ om. δὲ DHNOPT. — ³⁴ om. ποιήσαντες ἐσχάραν.

LXXXV. ¹ παραγενόμενοι I. — ² μεγάλης σωτηρίας ἡξιώθητε zum Teil nach HP (μεγάλης δόξης καὶ σωτηρίας ἡξιώθητε). — ³ « dass ihr grossen Heiles gewürdigt werdet, der heiligen Apostel und Freunde... » — ⁴ om. μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων DHP. — ⁵ om. αὐτόν δύνασθαι.

LXXXVI. ¹ συνέβη οὖν D. — ² βουλεύεσθαι D. — ³ αὐτόν LM. — ⁴ « nach Verdienst (Würdigkeit) » pro digno. — ⁵ om. τυπτόμενος L.

կեսցէ զողին. իսկ իբրեւ լուաւ ապա զայս Վերոյն, անկաւ 'ի վերայ նորա երկիւղ և դողումն անտանելի. և այսպէս փախեալ, որպէս զի մի՛ ևս երեւիլ նմա. և ասէին ոմանք, եթէ միճճ մոլորեալ եր 'ի մայրիսն փախչելով, 'ի ցրաոյ և 'ի սովոյ սատակեցաւ, և զայլոց կերակուր եղև :

5

LXXXVII. ¹Իսկ զսրբոց առաքելոցն մարմինսն դէպ եղև առնուլ արեւելեաց ոմանց առ 'ի տանել զնոսա յարեւելս. և եղև շարժումն մեծ 'ի քաղաքին. և ընթացեալ ժողովուրդք Հռովմայեցւոցն առին զնոսա 'ի տեղի կոչեցեալ Ատտակոմաս, և անդ պահեցան մարմինք սրբոցն զտարի մի և զամիսս եւթն, մինչև ¹⁰լինել տեղեացն, ուր եղան իսկ. և սրբոյն ապա Պետրոսի մարմինն 'ի Բատիկանոն տեղւոջն մերձ 'ի նաւմաքիու հանգեաւ. իսկ

¹ զողին : զհողին C. — իսկ om. C. — ապա E ; om. ABC. — ² երկիւղ և om. AB. — այնպէս E. — ³ երեւիլ : երեւել ABC ; երեւեալ E. — նմա : նորա A. — ⁴ մոլորէր E. — սովու B.

LXXXVII. ⁶առաքելոց զմարմինս C. — ⁷առնուլ արեւելեաց BCE ; յարեւելից առնուլ A. — ոմանց om. AB. — առ 'ի տանել զնս CE ; զնոսա առ 'ի տանել A ; զնոսա տարան B. — յարեւելս BC ; յարեւելս E ; յարեւմուտս A. — ⁸ ժողովուրդք (A ժողովուրդն) Հռովմայեցւոցն (C Հռովմայեցւոց) AC ; Հռովմայեցւոցն (om. ժողով.) B ; Հռովմայեցիքն E. — ⁹ առին զնոսա CE ; առին զմարմինն նորա և եղին AB. — տեղի AB ; տեղին E ; տեղւոջ C. — Ատտակոմաս AC ; Ամակոմամ (Ատտակոտաս?) E ; Ատտակոտաս B. — ¹⁰ պահեցաւ BC. — մարմինք սրբոցն om. C. — ¹¹ 'ի լինել A. — տեղեացն CE ; տեղոյն A ; տեղւոջն B. — ուր եղան — տեղւոջն om. B per homoioteleuton — ուր եղան իսկ E ; ուր և եղան իսկ A ; ուր և անդ իսկ C. — և սրբոյն ապա E ; om. և սրբոյն A ; om. ապա C. — ¹² Բատիկանոն : Բատիկանուն C ; Բամիկոնոն E ;

ἐκπνεύσῃ. ὡς δὲ ⁶ ἤκουσεν οὖν ὁ Νέρων ταῦτα, ἐπέπεσεν αὐτῷ φόβος καὶ τρόμος ἀνυπόστατος, καὶ οὕτως ἔφυγεν, ὥστε μὴ ὀραθῆναι αὐτὸν ἔτι. καὶ ἔλεγόν τινες, ὅτι, ὡς ἐπλανᾶτο ἐν ταῖς ὕλαις φεύγων, ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ λιμοῦ ἀπέψυξεν, καὶ ὑπὸ ⁵ λύκων κατεβρώθη ⁷.

LXXXVII. Τὰ δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων σώματα συνέβη ὑπὸ ἀνατολικῶν τινῶν ἐπαρθῆναι τοῦ κομίσαι αὐτὰ ἐν τῇ ἀνατολῇ. καὶ ἐγένετο σεισμός μέγας ἐν τῇ πόλει· καὶ ὁραμόντες οἱ λαοὶ τῶν Ῥωμαίων κατέλαβον αὐτοὺς ἐν τόπῳ λεγο-
¹⁰ μένῳ Κατακόμβας ¹, καὶ ἐφυλάχθησαν τὰ σώματα τῶν ἁγίων ἐν αὐτὸν ἓνα καὶ μῆνας ἑπτὰ ² μέχρι τοῦ κτισθῆναι ³ τοὺς τόπους ⁴, ἐν οἷς ἀπετέθησαν ⁵. καὶ τὸ μὲν τοῦ ἁγίου Πέτρου σῶμα

⁶ ὡς δὲ OP. — ⁷ « und den Wölfen zur Speise ward ».

LXXXVII. ¹ Auf κατακόμβας D. dürfte wohl Arm Katakomas zurückgehen; om. ὁδῷ τῆς Ἀππίας τῆς πόλεως τρίτου μιλίου D. — ² ἑπτὰ DHP. — ³ om. αὐτοῖς. — ⁴ τοὺς τόπους DHP. — ⁵ ἀπετέθησαν DHP.

սրբոյն Պաւղոսի յՈւստիսիանէ ճանապարհին երկու մղոնօք հեռի 'ի քաղաքէն՝ բարեգործութիւնս բազումս շնորհելով հաւատացելոց յանուն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի :

LXXXVIII. Եւ կատարեցան ընթացք սրբոց առաքելոցն Պետրոսի և Պաւղոսի յամենան յունիս 'ի քսան և ինն, իսկ զօրաւ 5 կոնացն յամենանն յուլիս յերկունս, և Պեռպետուայ և Պոնտենտիանայ 'ի նորին ամսոյ յուլթն՝ շնորհօք և մարդասիրութեամբ տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ որում Զօր միանգամայն և Զոգւոյն սրբոյ փառք, իշխանութիւն և պատիւ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամեն :

10

Բամիկան A. — տեղուջ AC. — նաւմաքիու : նաւմաքիոյ B; նաւմաքու տեղուջ C (հանգեաւ մերձ 'ի նաւմաքու տեղուջ C); նաւմաւմաքիու E; նաւմաքմի ուր A. — ¹ յՈւստիսիանէ : Ուստիսիանէ C; յՈւստիանէ E; յՈւստիկանէ A; յՈւստիկեան B. — ճանապարհէն B. — երկու մղոն. հեռի ABC; հեռի երկ. մղոն. E. — ³ Յի Քրի om. C.

LXXXVIII. ⁴ սրբոց : սուրբ C. — ⁶ յուլի E. — Պեռպետուայ B; Պեռպետուէ A; Պեռպետուայ E; Պեռպետուեա C. — ⁷ Պոնտենտինա A; Պոնտենտինայ E; Պենտոնտինեա B; Պոնդանտինէի C — նորին : նմին A. — ամենան A. — յուլթն A; յեւլթն E; յիլե B; om. C. — շնորհօքն E. — ⁸ ընդ որում CE; որում վայելէ AB. — ⁹ Զօր — սրբոյ om. AB. — միանգամայն om. E. — սրբոյ : add. վայելեն C.

εἰς τὸν Βατικάνον τόπον πλησίον τοῦ ναυμαχίου⁶ ἀνεκλίθη, τὸ δὲ τοῦ ἁγίου Παύλου εἰς τὴν Ὀστησίαν ὁδὸν ἀπὸ μιλίων δύο τῆς πόλεως⁷, εὐεργεσίας πολλὰς παρέχοντες τοῖς πιστοῖς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

- ⁵ LXXXVIII. Καὶ ἐτελειώθη ὁ δρόμος τῶν ἁγίων ἀποστόλων¹ Πέτρου καὶ Παύλου μηνὶ Ἰουνίῳ $\overline{\chi\theta}$, τῶν δὲ² στρατιωτῶν μηνὶ Ἰουλίῳ δευτέρῃ· καὶ τῆς Περπετούας καὶ Ποντεντιάνας τῷ αὐτῷ Ἰουλίῳ μηνὶ ὀγδόῃ· χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἅμα καὶ³ τῷ ἁγίῳ
- ¹⁰ Πνεύματι δόξα, κράτος καὶ τιμὴ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

⁶ om. μετὰ δόξης καὶ ὕμνων. — ⁷ om. ἐν οἷς τόποις διὰ τῶν προσευχῶν αὐτῶν.

LXXXVIII. ¹ om. τε καὶ μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ BDI. — ² om. τριῶν BGI. — ³ ἅμα καὶ LP.

